

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра фінансів і економіки природокористування

06-03-226

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до проведення практичних занять та виконання
самостійної роботи з навчальної дисципліни „Вступ до
спеціальності” для здобувачів вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня за освітньо-професійною
програмою „Фінанси, банківська справа та страхування”
спеціальності 072 „Фінанси, банківська справа та
страхування” денної та заочної форм навчання**

Рекомендовано науково-методичною
комісією за спеціальністю

072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Протокол № 11 від 26 червня 2019 р.

Рівне - 2020

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Методичні вказівки до проведення практичних занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою „Фінанси, банківська справа та страхування” спеціальності 072 „Фінанси, банківська справа та страхування” денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Скаковська С. С. Рівне : НУВГП, 2019. 87 с.

Укладач:

Скаковська С. С., старший викладач.

Відповідальний за випуск : Л. В. Мельник, кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і економіки природокористування

національний університет
водного господарства
та природокористування

© С. С. Скаковська, 2020

© НУВГП, 2020

Зміст

	Стор.
1. Загальні вказівки	4
1.1. Загальні рекомендації до вивчення дисципліни.....	4
1.2. Навчально-методичні матеріали дисципліни.....	4
2. Завдання до виконання практичних занять	6
2.1. Система вищої освіти в Україні.....	6
2.2. Реформування вищої освіти України згідно з інтеграцією в Євросоюз	9
2.3. Вищі навчальні заклади України.....	15
2.4. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фінансистів.....	19
2.5. Форми, види і методи навчання та контролю у вищій школі.....	26
2.6. Організаційні передумови підготовки фахівців з фінансів.....	32
2.7. Організація навчального процесу фінансистів.....	34
2.8. Роль фінансиста у підвищенні соціально-економічної ефективності функціонування сучасних підприємств.....	43
3. Перелік тем для самостійної роботи студентів	45
Тестові питання	46

1. Загальні вказівки

1.1. Загальні рекомендації до вивчення дисципліни

Метою навчальної дисципліни „Вступ до спеціальності” є узагальнити: бачення студентами вищої освіти як Підсистеми освітнього простору та соціокультурного середовища, оволодіння знаннями, уміннями й навичками, необхідними для розуміння її системоформуючого потенціалу; знання основних засад, принципів, досвіду та перспектив фінансових інституцій.

Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- місце і роль вищої освіти у структурі освітньої системи;
- аналіз теоретичних основ функціонування сучасного простору вищої освіти;
- основні тенденції, чинники та форми формування сучасної вищої освіти.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- здійснювати пошук та опрацювання нормативної, періодичної та наукової літератури;
- обрати напрям навчання та майбутньої спеціалізації;
- проводити та оформляти результати наукових досліджень;
- використовувати отримані знання на практиці.

1.2. Навчально-методичні матеріали дисципліни

1. Внукова Н. М., Успенко В. І. . Фінанси : вступ до фаху : навч. посіб. / Харків : БУРУН і К, 2005. 352 с.
2. Енциклопедія освіти / Академія наук України, головний ред. Кремень В. Г. К. Юрінком Інтер, 2010. 1040 с.
3. Глосарій Європейського простору вищої освіти / Авт.-уклад: І. І. Бабин. Одеса. Видавець М. П. Черкасов, 2013. 212 с.
4. Імператив якості: вчимося цінувати і оцінювати вищу освіту:

навч. посіб. / За ред. Т. Добка. Львів : Видавництво «Компанія "Манускрипт"», 2014. 572 с.

5. Від контролю до культури якості: перезавантаження процесів забезпечення якості в українській вищій школі: практич. посіб. / За ред. С. Гришко. Львів: Видавництво «Компанія "Манускрипт"», 2014. 168 с.

6. Костирко І. Г., Гнатишин Л. Б., Петришин Л. П. Університетська освіта: (вступ до фаху): навч. пос. / Львів : Магнолія-2011. 350 с.

8. Закон України «Про вищу освіту» / Відомості Верховної Ради, 2014, №20, ст. 134.

9. Місцеві фінанси в системі соціально-економічного розвитку регіону / [Ковалевич Д. А. та ін. ; за ред. Д. А. Ковалевич] ; М-во освіти і науки України, Чернів. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту, Каф. фінансів, банк. справи та підприємництва. Чернівці : Технодрук, 2017. 207 с.

10. Національний Класифікатор професій ДК 003:2010. URL: <http://dovidnyk.in.ua/directories/profesii>.

11. Національна рамка кваліфікацій. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.15 року № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>

13. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освіти № 729 від 24.05.2019 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/072-finansi-bankivska-sprava-ta-strakhuvannya-magistr.pdf>

2. Завдання до виконання практичних занять

2.1. Система вищої освіти в Україні

Система вищої освіти України відображає мету і завдання суспільства, зумовлена законами його розвитку і виражає політику держави, потреби суспільного розвитку в галузі освіти і виховання спеціалістів вищої кваліфікації. У ній знаходять свій вияв державна політика, рівень економіки і культури, національні особливості українського народу, його традиції тощо.

Система вищої освіти – сукупність вищих закладів освіти, які забезпечують фундаментальну наукову, професійну і практичну підготовку, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, удосконалення наукової та професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації.

В Україні перелік напрямів та спеціальностей налічує 76 програм підготовки бакалаврів і понад 500 спеціальностей у програмах підготовки магістрів. Його необхідно постійно вдосконалювати з метою уникнення надмірної кількості напрямів і спеціальностей, забезпечення зв'язку сучасної ступеневої системи освіти із потребами економіки та працевлаштування випускників усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Закон України "Про вищу освіту" (ст. 3) гарантує громадянам України право на безкоштовну вищу освіту в усіх державних вищих закладах освіти незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду і характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання та інших обставин. Це право забезпечується:

– розгалуженою мережею закладів освіти, заснованих на державній та інших формах власності, наукових установ, закладів післядипломної освіти;

- відкритим характером закладів освіти, створенням умов для вибору профілю навчання і виховання відповідно до здібностей, інтересів громадянина;
- різними формами навчання (стаціонар, заочна, вечірня, екстернат).
- здобуття вищої освіти;
- створення умов для здобуття безплатної вищої освіти на конкурсних засадах у державних і комерційних навчальних закладах;
- удосконалення правових засад здобуття освіти за рахунок бюджетів усіх рівнів та коштів юридичних і фізичних осіб;
- створення умов для здобуття вищої освіти дітьми-сиротами, дітьми, позбавленими батьківського піклування та дітьми-інвалідами;
- розширення можливостей здобуття вищої освіти шляхом індивідуального кредитування;
- забезпечення високої якості вищої освіти та професійної мобільності випускників вищих навчальних закладів на ринку праці шляхом інтеграції вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації, наукових установ та підприємств, запровадження гнучких освітніх програм та інформаційних технологій навчання;
- дотримання засад демократичності, прозорості та гласності у формуванні контингенту студентів, у т. ч. шляхом об'єктивного тестування, створення умов для забезпечення навчання відповідно до потреб особистості та ринку праці.

Одним з головних завдань, яке має виконувати система освіти, є забезпечення її якісного рівня. Зростання інтелектуальної змістовної праці спричинює потребу в працівниках, здатних осмислювати свою професійну діяльність, спрямовувати її в русло дослідницької, приймати рішення у складних ситуаціях. Тому нині на ринку праці основним фактором конкуренції фахівців стає *якість освіти* – властивість освіти, що визначає її цінність і передбачає наявність підготовлених спеціалістів.

Систему вищої освіти складають: вищі навчальні заклади всіх форм власності, інші юридичні особи, що надають освітні послуги у галузі вищої освіти, органи, які здійснюють управління у галузі вищої освіти.

Основною метою діяльності вищого навчального закладу є забезпечення умов, необхідних для отримання особою вищої освіти, підготовка фахівців для потреб України.

Встановлюються такі **рівні акредитації вищих навчальних закладів**:

– вищий навчальний заклад *першого рівня акредитації*
– вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста;

– вищий навчальний заклад *другого рівня акредитації*
– вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста та за напрямками підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра;

– вищий навчальний заклад *третього рівня акредитації*
– вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за напрямками освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, та за окремими спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня магістра;

– вищий навчальний заклад *четвертого рівня акредитації* – вищий навчальний

заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за напрямками освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, за спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня магістра.

В Україні прийнята Національна стратегія розвитку освіти на 2012-2021 роки. Зокрема, в національній стратегії ставиться завдання модернізації структури, змісту та організації освіти на основі компетентнісного підходу. Постановою Кабінету міністрів України №1341 від 23 листопада 2011 р. прийнята Національна рамка кваліфікацій. Значна увага приділяється взаємодії зацікавлених сторін. При цьому роботодавці беруть участь у вдосконаленні освітніх

програм як через Асоціацію роботодавців України, так і в рамках двостороннього співробітництва в системах «ВНЗ – роботодавець», «роботодавець – Міністерство освіти і науки України».

Разом з тим, ефективність такої взаємодії залежить від рішення низки об'єктивних протиріч. Перше. Вирішити проблему підготовки конкурентоспроможних, «якісних» кадрів можна тільки за наявності єдиних для всіх учасників ринку праці критеріїв визначення цієї якості. Тобто для кожної професії необхідно визначити чіткі стандарти – докладно описанні вимоги до кандидатів з урахуванням необхідних професійних знань, умінь, навичок, компетенцій, рівня професійної освіти, а також вимоги до здоров'я, досвіду роботи і т.д. Тоді університетам буде зрозуміло, кого готувати, а студентам – до чого прагнути. Разом з тим, досить широка номенклатура спеціальностей, за якими здійснюється підготовка у вищих навчальних закладах, істотно ускладнює формування (формалізацію) вимог з боку роботодавців.

Має місце істотний «розрив» між системою вищої освіти і ринком праці в Україні. Як свідчать дані офіційної статистики в 2011 році тільки 27% випускників українських вишів отримали державний розподіл. Безробіття серед молоді у віці до 24 років становить 18,8%, що в 2,5 рази вище від середнього рівня безробіття в Україні. Така ситуація, мабуть, обумовлена тим, що тільки 15% університетських спеціальностей мають пряму кореляцію з описом професій у класифікаторі професій, а 20% спеціальностей, за якими проводиться підготовка в українських університетах, взагалі незатребувані на ринку праці в Україні.

2.2. Реформування вищої освіти України згідно з інтеграцією в Євросоюз

Спроби надати вищій школі Європи загальноєвропейського характеру розпочалися у 50-ті роки минулого століття підписанням Римської угоди. Керівники європейських

держав розуміють, що реформацію системи освіти можливо здійснювати лише поетапно. На першому етапі необхідно створити загальноєвропейську систему освіти, зблизити рівні освіти в різних країнах, зробити зіставленими національні переліки напрямів підготовки, близькими терміни навчання, підвищити якість підготовки фахівців. На другому етапі – скоригувати національні законодавства про працю, щоб випускник будь-якого європейського університету міг знайти своє місце на єдиному європейському ринку праці.

Освіта є пріоритетною турботою урядів усіх європейських країн, але структури систем освіти суттєво відрізняються як у межах країн, так і між країнами. Досвід європейських країн з інтеграції освітнього простору підтримується багатьма країнами світу, який свідчить, що інтеграція на ринку освітніх послуг здійснюється на усіх рівнях освітнього простору - від університетів до міністерств.

Можна виділити три основних напрями інтеграції ринків освітніх послуг:

1. Підписання Великої хартії університетів;
2. Створення Зони європейської вищої освіти;
3. Програми ЄС зі співробітництва у сфері освіти.

Ухвалення єдиних загальноєвропейських принципів розробки та впровадження національних стандартів освіти, національних класифікаторів професій і національних рамок кваліфікацій сприяє подальшому розвитку спільного європейського освітнього простору.

Важливим, з практичної точки зору, є вирішення проблем узгодження національних стандартів освіти, національних класифікаторів професій, загальнонаціональних та секторальних рамок кваліфікацій з європейськими системами кваліфікацій та оцінки якості освіти.

Ці питання особливо актуальні в даний час, виходячи з двох доктрин. Першої, загальнополітичної – рішення підготовчих завдань євроінтеграції країн пострадянського простору і, зокрема, України.

І другої, пов'язаної з новим етапом удосконалення галузевих стандартів освіти України на принципах компетентнісного підходу і з урахуванням прийнятої національної рамки кваліфікацій.

Співіснування національних освітніх просторів в єдиному загальноєвропейському визначено на інституційно-правовому рівні і закріплено в ряді офіційних загальноєвропейських документів.

Насамперед це «Зона європейської вищої освіти, яка стала стратегічним орієнтиром на шляху формування єдиного освітнього простору в Європі; Берлінська конференція міністрів вищої освіти (Берлін, 2003), а також Комюніке «Область вищої освіти – досягнення цілей» (Берген, 2005) і Будапештсько-Віденська декларація про створення Європейського простору вищої освіти (Будапешт, Відень, 2010 р.).

Структура європейського освітнього простору містить як об'єктивні, так і суб'єктивні компоненти. До об'єктивних компонентів, незалежних від процесів в освітній сфері, ми відносимо формування і розвиток цілого ряду загальнодоступних полів: інформаційного; єдиного простору наукових досліджень і наукових трансфертів; навчально-освітніх курсів, включаючи дистанційне навчання.

До суб'єктивних – національні освітні доктрини та їх організаційно-правове регулювання.

Із сукупності визначень сутності освітнього простору ми спираємося на наступне: «Освітній простір є живим соціально-педагогічним організмом, історично створеним старшим поколінням для тих, хто підростає. І як живий організм він володіє власною психологією поведінки, обумовленої внутрішніми і прихованими законами відтворення і підтримки самого організму».

Основні завдання Болонської декларації для формування єдиного європейського простору вищої освіти наступні:

- двоступенева система з першим циклом не менше трьох років;

- узгодження системи вищої освіти через спеціальним чином оформлений додаток до диплома про академічну кваліфікацію випускника, що полегшує працевлаштування;
- упровадження системи залікових одиниць за типом ECTS – європейської системи перезаліку залікових одиниць трудомісткості як належного засобу великомасштабної студентської мобільності;
- сприяння мобільності як студентів, так і викладачів, дослідників, адміністративно-допоміжного персоналу вищих навчальних закладів;
- сприяння європейській співпраці в забезпеченні якості освіти з метою розробки самостійних критеріїв і методологій;
- сприяння необхідним європейським перетворенням у вищій освіті;
- соціальний захист і відповідальність вищих навчальних закладів за його підвищення;
- посилення інтеграції науки й освіти;
- відкритість Європи світу в цілому;
- розв'язання проблеми навчання протягом всього життя [3, с. 8].

До основних принципів функціонування Зони європейської вищої освіти належать: автономія з відповідальністю; освіта як відповідальність перед суспільством; вища освіта має бути заснована на наукових дослідженнях; організація диверсифікованості; якість як фундаментальний камінь формування освіти та формування довіри; сумісність з ринком праці; мобільність; сумісні кваліфікації на доступневому і післяступеневому рівнях; привабливість.

Програма дій щодо реалізації положень Болонської декларації в нашій країні передбачає:

- перехід до динамічної ступеневої системи підготовки фахівців, що дасть змогу задовольняти можливості особистості в здобутті певного освітнього та кваліфікаційного рівня за бажаним напрямом відповідно до її здібностей та забезпечити її мобільність на ринку праці;

– формування мережі вищих навчальних закладів, яка за формами, програмами, термінами навчання і джерелами фінансування задовольняла б потреби кожної людини і держави в цілому;

– підвищення освітнього й культурного рівня суспільства, створення умов для навчання впродовж усього життя;

– впровадження в системі вищої освіти і науки України передового досвіду розвинутих країн світу та її інтеграція у міжнародне науково-освітнє співтовариство;

– пошук рівноваги між масовою фундаментальною та елітарною освітою, з одного боку, та вузькою спеціалізацією і професійною досконалістю, з другого [4, с. 59].

Українська система вищої освіти за останні роки суттєво змінилась.

Намітились нові тенденції її розвитку, серед яких найважливіші

– зростання темпів і масштабів підготовки спеціалістів, збільшення кількості навчальних закладів, кардинальна зміна орієнтирів в організації та плануванні навчального процесу у вищих навчальних закладах України.

Згідно з Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті в країні має здійснюватися стратегія пришвидшеного розвитку освіти і науки, використання новітніх інформаційних технологій у підготовці кваліфікованих спеціалістів [5, с. 4].

Система підготовки спеціалістів в Україні розвивається і вдосконалюється, виходячи із двох специфічних її функцій. По-перше, ця система виконує економічну, продуктивну функцію, тобто забезпечує відтворення висококваліфікованих елементів сукупної робочої сили суспільства і тим самим сприяє розвитку продуктивних сил. По-друге, вона реалізує і соціально-політичну функцію – задовольняє духовні, інтелектуальні потреби людини, сприяє всебічному розвитку особистості.

У сучасних умовах головним завданням розвитку та вдосконалення вищої школи є подальше підвищення якості підготовки спеціалістів. Тому підготовка висококваліфікованих спеціалістів є не тільки умовою, а й активним чинником прогресивних змін елементів продуктивних сил і прискорення науково-технічного прогресу та розвитку виробництва країни.

Першочерговими завданнями державної політики розвитку освіти в Україні на нинішньому етапі повинні бути:

- зміни змісту освіти, піднесення рівня її ефективності;
- впровадження безперервної освіти з метою її академічної та професійної мобільності;
- подальші демократичні перетворення у галузі освіти;
- створення умов для розвитку закладів освіти, заснованих на різних формах власності;
- підвищення правової та економічної культури суспільства;
- задоволення освітніх потреб різних професійних груп і соціальних верств населення [6, с. 91].

Головними складовими нової концепції системи вищої освіти мають стати:

- нова філософія у ставленні суспільства до освіти як передумови його успішного економічного і соціального розвитку;
- розробка спільними зусиллями вчених різних країн теоретичної основи сучасної системи університетської освіти та професійного навчання на основі сприйняття новітніх світових досягнень;
- посилення орієнтації вищих навчальних закладів на ринок праці, використання наукових знань у сферах виробництва й бізнесу, відповідне перероблення навчальних планів і програм, формі методів навчання;
- поглиблення зв'язків вітчизняних вищих закладів освіти із зарубіжними університетами щодо навчання молоді в зарубіжних університетах і фахових школах;

– максимально широке використання в навчальному процесі новітніх інформаційних технологій, які формують фахову та загальнокультурну підготовку спеціалістів;

– гуманізація освіти як головний чинник подальшої демократизації та поступального розвитку суспільства.

Реформування вищої освіти не повинно призвести до зниження національних стандартів якості освіти, до відмови від кращих власних традицій. Звичайно, є необхідність розроблення поетапного плану реформування української системи освіти з урахуванням економічних можливостей держави та її соціально-політичних особливостей.

2.3. Вищі навчальні заклади України

Відповідно до існуючих напрямів освітньої діяльності в Україні діють **вищі навчальні заклади таких типів**:

1) *університет* – багатопрофільний вищий навчальний заклад четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації широкого спектра природничих, гуманітарних, технічних, економічних та інших напрямів науки, техніки, культури і мистецтв, проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження, є провідним науково-методичним центром, має розвинуту інфраструктуру навчальних, наукових і науково-виробничих підрозділів, відповідний рівень кадрового і матеріально-технічного забезпечення, сприяє поширенню наукових знань та здійснює культурно-просвітницьку діяльність. Можуть створюватися класичні та профільні (технічні, технологічні, економічні, педагогічні, медичні, аграрні, мистецькі, культурологічні тощо) університети;

2) *академія* – вищий навчальний заклад четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у певній галузі науки, виробництва, освіти, культури і мистецтва, проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження, є

провідним науково-методичним центром у сфері своєї діяльності і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення;

3) *інститут* – вищий навчальний заклад третього або четвертого рівня акредитації або структурний підрозділ університету, академії, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у певній галузі науки, виробництва, освіти, культури і мистецтва, проводить наукову, науково-методичну та науково-виробничу діяльність і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення;

4) *консерваторія (музична академія)* – вищий навчальний заклад третього або четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у галузі культури і мистецтва - музичних виконавців, композиторів, музикознавців, викладачів музичних дисциплін, проводить наукові дослідження, є провідним центром у сфері своєї діяльності і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення;

5) *коледж* – вищий навчальний заклад другого рівня акредитації або структурний підрозділ вищого навчального закладу третього або четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у споріднених напрямках підготовки (якщо є структурним підрозділом вищого навчального закладу третього або четвертого рівня акредитації або входить до навчального чи навчально-науково-виробничого комплексу) або за кількома спорідненими спеціальностями і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення;

6) *технікум (училище)* – вищий навчальний заклад першого рівня акредитації або структурний підрозділ вищого навчального закладу третього або четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації за кількома спорідненими

спеціальностями, і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення.

Державному вищому навчальному закладу четвертого рівня акредитації відповідно до законодавства може бути надано статус національного. Національному вищому навчальному закладу за рішенням Кабінету Міністрів України може бути надано повноваження:

- укладати державні контракти з виконавцями державного замовлення для потреб вищого навчального закладу;

- приймати рішення про створення, реорганізацію, ліквідацію підприємств, установ, організацій, структурних підрозділів вищого навчального закладу;

- вносити пропозиції щодо передачі об'єктів вищого навчального закладу до сфери управління інших органів, уповноважених управляти державним майном, у комунальну власність та передачі об'єктів комунальної власності у державну власність та віднесення їх до майна вищого навчального закладу;

- виступати орендодавцем нерухомого майна, що належить вищому навчальному закладу;

- встановлювати і присвоювати вчені звання доцента чи професора вищого навчального закладу;

- визначати та встановлювати власні форми морального та матеріального заохочення працівників вищого навчального закладу.

Структурними підрозділами вищого навчального закладу третього і четвертого рівнів акредитації є кафедри, факультети, інститути, філії, бібліотека тощо.

Кафедра – базовий структурний підрозділ вищого навчального закладу (його філій, інститутів, факультетів), що проводить навчально-виховну і методичну діяльність з однієї або кількох споріднених спеціальностей, спеціалізацій чи навчальних дисциплін і здійснює наукову, науково-дослідну та науково-технічну діяльність за певним напрямом. Кафедра створюється рішенням Вченої ради вищого навчального

закладу за умови, якщо до її складу входить не менше ніж п'ять науково-педагогічних працівників, для яких кафедра є основним місцем роботи, і не менше ніж три з яких мають науковий ступінь або вчене звання.

Керівництво кафедрою здійснює завідуючий кафедрою, який обирається на цю посаду за конкурсом Вченою радою вищого навчального закладу строком на п'ять років (для національного вищого навчального закладу – строком на сім років). Із завідуючим кафедрою укладається контракт.

Факультет – основний організаційний і навчально-науковий структурний підрозділ вищого навчального закладу третього та четвертого рівнів акредитації, що об'єднує відповідні кафедри і лабораторії. Факультет створюється рішенням Вченої ради вищого навчального закладу за умови, якщо до його складу входить не менше ніж три кафедри і на ньому навчається не менше ніж 200 студентів денної (очної) форми навчання.

Рішення про створення факультету поза місцем розташування вищого навчального закладу державної форми власності приймається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки, іншими центральними органами виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади.

Структурними підрозділами вищого навчального закладу першого та другого рівнів акредитації є відділення і предметні (циклові) комісії.

Відділення – структурний підрозділ, що об'єднує навчальні групи з однієї або кількох спеціальностей, методичні, навчально-виробничі та інші підрозділи. Відділення створюється рішенням керівника вищого навчального закладу, якщо на ньому навчається не менше ніж 150 студентів.

Предметна (циклова) комісія – структурний навчально-методичний підрозділ, що проводить виховну, навчальну та методичну роботу з однієї або кількох споріднених навчальних дисциплін. Предметна (циклова) комісія створюється рішенням

керівника вищого навчального закладу за умови, якщо до її складу входить не менше ніж три педагогічних працівники.

Філія – відокремлений структурний підрозділ, що створюється з метою забезпечення потреб у фахівця місцевого ринку праці та наближення місця навчання студентів до їх місця проживання. Філію очолює директор, який призначається у порядку, встановленому статутом вищого навчального закладу.

Навчання у вищих навчальних закладах здійснюється **за такими формами**: денна (очна), заочна, дистанційна, екстернатна.

Основними *видами* навчальних занять у вищих навчальних закладах є: лекційне, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація. Вищим навчальним закладом може бути встановлено інші види навчальних занять.

2.4. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фінансистів

При вивченні питання «Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищої освіти» студент повинен ознайомитись з концептуальними засадами розвитку вищої освіти, фундаменталізацією підготовки фахівців з вищої освітою, індивідуалізацією навчальної діяльності. Вивчити структуру вищої освіти в Україні, освітньо-кваліфікаційні і освітньо-наукові рівні вищої освіти, документи про вищу освіту.

Освітні рівні вищої освіти:

Неповна вища освіта – освітній рівень вищої освіти особи, який характеризує сформованість її інтелектуальних якостей, що визначають розвиток особняк особистості і є достатніми для здобуття нею кваліфікацій за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста.

Базова вища освіта – освітній рівень вищої освіти особи, який характеризує сформованість її інтелектуальних якостей,

що визначають розвиток особи як особистості і є достатніми для здобуття нею кваліфікацій за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра.

Повна вища освіта – освітній рівень вищої освіти особи, який характеризує сформованість її інтелектуальних якостей, що визначають розвиток особи як особистості і є достатніми для здобуття нею кваліфікацій за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра або магістра.

Освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти:

Молодший спеціаліст – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула неповну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для здійснення виробничих функцій певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад певному виді економічної діяльності.

Бакалавр – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула базову вищу освіту, фундаментальні і спеціальні уміння та знання щодо узагальненого об'єкта праці (діяльності), достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Магістр – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Документи про вищу освіту: диплом молодшого спеціаліста, диплом бакалавра, диплом магістра.

Післядипломна освіта – спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення і оновлення її професійних знань, умінь і навичок або отримання іншої спеціальності на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня та практичного досвіду.

Фундаменталізація підготовки фахівців з вищою освітою

Під поняттям "фундаменталізація" розуміють суттєве підвищення якості освіти і рівня компетентності фахівців шляхом модернізації змісту навчальних дисциплін та науково-методичного забезпечення навчального процесу.

Завданням фундаментальної університетської освіти є створення умов для виховання та формування сучасного наукового мислення, внутрішньої потреби у саморозвитку, самоосвіті упродовж життя людини.

Університетська освіта може вважатися фундаментальною, якщо вона продукує не вузькоспеціалізовані, а системні, методологічно важливі, інваріативні, міцні знання, які сприяють інтелектуальному розвитку особистості, її адаптації до швидко змінюваних технологічних і соціально-економічних умов.

Фундаментальні знання — це системотворчі, цілісні, глибинні, змістовні, методологічно значимі уявлення про навколишній світ, закономірності його функціонування та розвитку, без яких неможливо гармонізувати відносини людини з природою, забезпечити високу загальну культуру та інтелектуальний розвиток особистостей і суспільства в цілому.

Складові процесу фундаменталізації освіти:

– зміна співвідношення між прагматичною та загальнокультурною, загальнонауковою складовими освіти. При цьому пріоритетним є формування у майбутніх фахівців наукових засад системного мислення, загальної культури молоді;

– зміна змісту дисциплін. Основну увагу слід зосередити на вивченні фундаментальних законів розвитку природи та суспільства, формуванні цілісних уявлень про глобальний світ, його проблеми та шляхи їх подолання;

– забезпечення пріоритетності інформаційних, інтелектуальних, науковоприродничих компонент у системі освіти.

Індивідуалізація навчальної діяльності

Освітньо-професійна програма (ОПП) – державний нормативний документ, в якому окреслюється нормативний зміст навчання, установлюються вимоги до змісту, обсягу та рівня освітньої та професійної підготовки бакалавра за відповідними спеціальностями.

Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальностями – це галузевий стандарт вищої освіти, що є складовою системи стандартів вищої освіти і використовується в процесі: розроблення та коригування відповідних навчальних планів і програм навчальних дисциплін; розроблення засобів діагностики якості освітньо-професійної підготовки фахівця; визначення змісту навчання як бази для опанування нових спеціальностей, кваліфікацій; розроблення вищим навчальним закладом варіативної компоненти до галузевого стандарту; сертифікації бакалаврів та атестації випускників ВНЗ.

установлює: нормативний зміст навчання у ВНЗ, обсяги і рівень його засвоєння у процесі підготовки відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик бакалавра за спеціальностями; перелік нормативних навчальних дисциплін; рекомендований перелік вибіркових дисциплін; форми державної атестації.

Індивідуалізація навчання – це надання можливості тому, хто навчається, самостійно обирати рівень вивчення дисциплін та їх перелік понад нормативні вимоги, що передбачені освітньо-професійною програмою, залежно від власних цілей, потреб, можливостей. Складовою індивідуалізації є також така організація навчального процесу, за якої вибір способів, прийомів, темпу навчання враховує індивідуальні відмінності студентів, рівень розвитку їх здібностей до навчання.

Забезпечення індивідуалізації навчального процесу: запровадження сучасного арсеналу форм і методів індивідуально-консультативної (контактної) роботи викладача зі студентами; підвищення ролі індивідуальної компоненти під час організації самостійної роботи студентів; використання всього арсеналу педагогічних прийомів, засобів задля

створення умов, за яких кожна людина, яка навчається, отримує можливість виявити свою індивідуальність.

Навчальний план – це документ, який визначає графік навчального прогресу, перелік та обсяг нормативних і вибіркових дисциплін, послідовність їх вивчення, форми навчальної роботи та її обсяг, форми підсумкового контролю, а також обсяг часу, передбачений на самостійну роботу студентів.

Нормативні (обов'язкові) навчальні дисципліни становлять базову частину вимог до освітньо-кваліфікаційної характеристики певного напрямку (спеціальності). Перелік нормативних навчальних дисциплін та мінімальний їх обсяг встановлюється відповідно до ОПП.

Навчальні дисципліни за вибором забезпечують виконання вимог варіативної частини освітньо-кваліфікаційної характеристики і вводяться для задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб особи, ефективного використання можливостей і традицій вищого навчального закладу, регіональних потреб тощо.

Фундаменталізація освіти може досягатися шляхом запровадження комплексу заходів, складовими яких є:

1. Зміна співвідношення між прагматичною та загальнокультурною, загальнонауковою складовими освіти. При цьому пріоритетним є формування у майбутніх фахівців наукових засад системного мислення, загальної культури молоді.

2. Зміна змісту дисциплін, яка опановується. При цьому основну увагу слід зосередити на вивченні фундаментальних законів розвитку природи та суспільства, формуванні цілісних уявлень про глобальний світ, його проблеми та шляхи їх подолання.

3. Третя складова фундаменталізації – це забезпечення пріоритетності інформаційних, інтелектуальних, науково природничих компонент у системі освіти людей, яким жити і працювати в інформаційному суспільстві, створювати економіку знань, набувати конкурентних переваг.

Реалії сьогодення незаперечно вказують на те, що вищі навчальні заклади на всіх континентах дедалі більше уваги приділяють фундаменталізації навчального процесу. Показовим є такий приклад.

У Сполучених Штатах Америки є філософський коледж Святого Якова, де студенти навчаються за середньовічними програмами і методиками. Основна форма навчання – диспути і семінари, а філософські праці вивчають мовою їх авторів, тобто Аристотель – давньогрецькою, Кант – німецькою і т. д. З п'яти студентів, що зарахувалися на навчання, коледж закінчує лише один, і на нього в кадрових агентствах черга на багато років, адже виявляється, що людина з такою підготовкою зможе займати будь-яку посаду в урядових та ділових структурах. Ідеологи такої організації навчального процесу вважають, що необхідні професійні навички молодий фахівець може опанувати в мінімальні терміни (у вік інформаційно-комунікаційних технологій сучасного типу – це не проблема), тому що він має фундаментальну підготовку та навчився вчитися самостійно.

Що стосується випереджального розвитку освіти, то сутність цієї тенденції полягає не лише в тому, щоб забезпечити пріоритетний розвиток системи освіти на тлі інших складових соціально-економічного розвитку, а головне – своєчасно підготувати майбутніх випускників до потреб ХХІ століття, до розв'язання тих суперечностей, які притаманні світу в умовах глобалізації. Система освіти випереджального характеру має формувати у молодих людей такі якості, які дозволять їм успішно адаптуватися, жити і працювати в складних конкурентних умовах, що породжуються глобалізацією. Серед таких якостей слід виокремити: системне наукове мислення; екологічну культуру; інформаційну культуру; творчу активність; толерантність; уміння працювати в команді; високу моральність; уміння працювати на результат.

Концепція випереджальної освіти є протилежністю іншої концепції, а саме, концепції підтримуючої освіти, яка орієнтується на вимоги сьогодення, без урахування того, що

чекає фахівців у майбутньому. Випереджальна освіта має бути орієнтована на майбутнє, на ті умови життя і професійної діяльності, в яких буде перебувати випускник через 5–8 років після вступу до ВНЗ.

Індивідуалізації навчального процесу. Індивідуалізація вкрай потрібна передусім тому, що не існує середньостатистичного студента, він завжди є індивідуальністю, з притаманною їй підготовкою, здібностями, інтелектом, мотивацією до навчання, психофізіологічними особливостями. Як підкреслюють філософи, все у світі являє собою єдність загального, специфічного та індивідуального. Загальне і специфічне існують в індивідуальному і виявляють себе через індивідуальне.

Загалом необхідність в індивідуалізації навчального процесу є цілком очевидною з огляду на такі обставини:

1. Кожний студент – це водночас і об'єкт, і суб'єкт освітньої діяльності, який є особистістю, має свої уподобання, індивідуальні якості, потреби, природжені здібності, які потребують розвитку. Студент має право на самореалізацію, якнайповніший розвиток рис, гідне формування свого трудового — потенціалу з урахуванням особистісних характеристик.

2. За сучасних умов господарювання, що формується під впливом глобалізаційних процесів, мінливого ринку праці, проблематично орієнтуватися на роботу за конкретно, наперед визначеною вузькою спеціалізацією чи на конкретному робочому місці. Втім, кожен майбутній фахівець може і повинен орієнтуватися на певний сегмент ринку праці, виходячи зі своїх уподобань та потреб.

З огляду на зазначене вище індивідуалізація навчального процесу є нагальною проблемою сьогодення. Вирішити її маємо обов'язково, оскільки саме від цього значною мірою залежить, чи зможемо ми відповісти на виклики, що породжені глобалізацією світової економіки.

Індивідуалізація навчального процесу може забезпечуватися комплексом заходів, серед яких акцентуємо увагу на таких:

а) запровадження сучасного арсеналу форм і методів індивідуально-консультативної (контактної) роботи викладача зі студентами;

в) підвищення ролі індивідуальної компоненти під час організації самостійної роботи студентів;

г) використання всього арсеналу педагогічних прийомів, засобів за для створення умов, за яких кожна людина, яка навчається, отримує можливість виявити свою індивідуальність.

2.5. Форми, види і методи навчання та контролю у вищій школі

Навчання у вищих навчальних закладах здійснюється **за такими формами**: денна (очна), заочна, дистанційна, екстернатна.

Основними **видами** навчальних занять у вищих навчальних закладах є: лекційне, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація. Вищим навчальним закладом може бути встановлено інші види навчальних занять.

Навчально-виховна робота у вищих навчальних закладах здійснюється у таких **формах**: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи.

Модульний принцип навчальної діяльності передбачає модульну структуру навчальної дисципліни (курсу), і, відповідно, оцінку результатів виконання певного виду робіт, які складають зміст модуля (рис. 2.1).

Кожний вид навчальної діяльності студента в межах залікового кредиту (модуль) оцінюється (визначається рейтинг) і має питому частку в підсумковій оцінці залікового кредиту.

Кредит – одиниця обсягу та вимірювання результатів

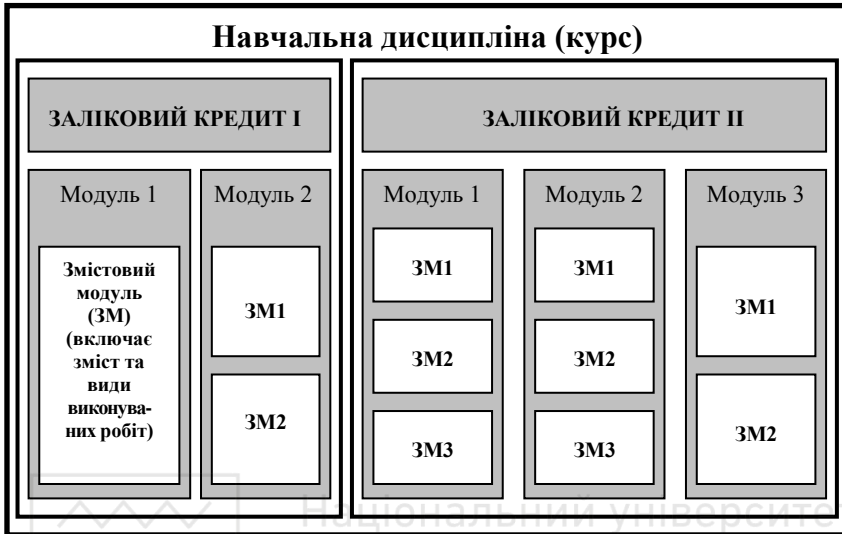

Рис 2.1. Модульна структура навчальної діяльності студента [2]

навчання, досягнутих на певний момент виконання програми навчання.

Заліковий кредит – одиниця виміру навчального навантаження необхідного для засвоєння змістових модулів або блоку змістових модулів.

Модуль – задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), що реалізується відповідними формами навчального процесу.

Змістовий модуль – система навчальних елементів, що поєднана за ознакою відповідності певному навчальному об'єктові.

Оцінювання успішності студента при засвоєнні змістового модулю (дисципліни) здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю за внутрішньою системою, затвердженою відповідною кафедрою.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. З навчальних дисциплін, формою підсумкового контролю яких є екзамен, оцінювання здійснюється за результатами поточного і підсумкового контролю (екзамену). Завдання поточного контролю оцінюються в інтервалі 0-59 балів (включно), а завдання, що виносяться на екзамен – 0-41 бал (включно).

З навчальних дисциплін, формою підсумкового контролю яких є залік, оцінювання здійснюється виключно за результатами поточного контролю. Завдання поточного контролю оцінюються в інтервалі 0-100 балів.

Дисципліни, які вивчаються впродовж двох і більше семестрів з проміжним семестровим контролем у формі заліку та підсумковим програмним матеріалом в цілому – у формі екзамену, оцінюються лише результатами поточного контролю в останньому семестрі та екзамену.

При організації поточного контролю кафедри самостійно розподіляють загальну кількість балів за модулями (змістовими модулями), за якими оцінюється поточна робота студента, визначають форми проведення контрольних заходів та критерії їх оцінювання, включають до робочих навчальних програм і доводять до відома студентів на початку семестру. При проведенні модульного контролю (виконання модульних контрольних завдань) оцінюванню підлягають теоретичні знання та практичні уміння, набуті студентами після опанування певного модуля.

За підсумками атестації зі змістового модулю (дисципліни) результати оцінювання перераховуються в шкалу оцінювання ЄКТС та національну шкалу за системою, вказану у таблиці 2.4.

Кількість модульних контрольних завдань залежить від числа кредитів ЄКТС, відведених на вивчення дисципліни впродовж одного семестру і унормовуються наступним чином:

- 1-3 кредитів ЄКТС, відведених на вивчення дисципліни – не більше двох модульних контрольних завдань;
- 4 і більше кредитів ЄКТС, відведених на вивчення дисципліни – не більше трьох.

Таблиця 2.4

Співвідношення бальної, національної
та шкали в ЄКТС

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно ("5")	зараховано
82-89	B	добре ("4")	
74-81	C	добре ("4")	
64-73	D	задовільно ("3")	
60-63	E	задовільно ("3")	
35-59	FX	незадовільно ("2")	не зараховано
1-34	F	незадовільно ("2")	не зараховано

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для заліку
90–100	зараховано
82–89	зараховано
74–81	
64–73	
60–63	зараховано
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Результати оцінювання успішності студента за кожним змістовим модулем реєструються за національною шкалою і шкалою ЄКТС в заліково-екзаменаційних відомостях та заносяться до додатку до диплому.

Нова система оцінювання навчальних досягнень студентів (семестровий поточний та підсумковий контроль)

Система оцінювання успішності здобувача вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка розподіляється на дві складові:

- 1) 60 балів – поточна складова оцінювання;
- 2) 40 балів – модульна або підсумкова (у випадку якщо дисципліна закінчується заліком – модульна) складова оцінювання.

Поточна складова оцінювання (60 балів)

Викладач, послуговуючись Європейською кредитно-трансферною системою ECTS, визначає самостійно форми, методи та способи виконання здобувачем вищої освіти завдань для формування ним необхідних практичних компетентностей, які оцінює у межах від 0 до 60 балів (крім завдань для модульного контролю).

Лектор в робочій програмі навчальної дисципліни та силабусі визначає певні види навчальної діяльності (що здобувач має виконати в аудиторії або самостійно: практичні завдання, есе/аналітична записка, реферат/аналітична записка/стаття, презентація, проект, лабораторна робота та інше), які оцінює та виставляє певну кількість балів в електронний журнал не пізніше чотирнадцяти днів з моменту оцінювання успішності здобувача. На п'ятнадцятий день електронний журнал блокуватиметься з даного виду навчальної діяльності здобувача вищої освіти.

Лектор відповідає за вчасне фіксування результатів оцінювання в електронному журналі зі своєї навчальної дисципліни. Результати оцінювання лектор може проставляти

сам особисто, або доручати своєму асистенту (за наявності такого).

Відповідальність за ведення електронного журналу несе той викладач, який ставить підпис в екзаменаційній/заліковій відомості.

Модульна або підсумкова (у випадку якщо дисципліна закінчується заліком – модульна) складова оцінювання (40 балів)

Модульну або підсумкову (у випадку якщо дисципліна закінчується заліком – модульну) складову оцінювання лектор організовує шляхом складання не менш як двох модульних контролів знань студентів (кількість 2 модульних контролі та розподіл балів визначається лектором) через Навчально-науковий центр незалежного оцінювання (ННЦНО).

У випадку якщо дисципліна закінчується екзаменом, результати складання таких модульних контролів зараховуються як підсумковий контроль. Перескладати модульний контроль не дозволяється.

Якщо студент (у випадку коли дисципліна закінчується екзаменом) із можливих 60 балів поточної складової оцінювання та 40 балів модульної або підсумкової складової оцінювання впродовж семестру набрав певну кількість балів (не менше 60) і такий результат його задовольняє, то набрана сума балів і є **підсумковим результатом успішного складання екзамену**. Якщо студента не задовольняє набрана кількість балів, то він повинен скласти підсумковий контроль під час екзаменаційної сесії (у межах 40 балів у ННЦНО), при цьому усі набрані впродовж семестру бали модульних контролів анулюються, тобто результати складання підсумкового контролю знань тепер додаватимуться до раніше набраних балів поточної складової оцінювання (у межах 60).

Здобувач вищої освіти має право взагалі не складати модульні контрольні тести впродовж семестру, а відразу планувати складати підсумковий контроль під час екзаменаційної сесії (тільки у випадку якщо дисципліна закінчується екзаменом).

У випадку якщо дисципліна закінчується заліком – набрані бали модульної складової оцінювання додаються до раніше набраних балів поточної складової оцінювання, **що і є підсумковим результатом успішного складання заліку.**

Допуск здобувача вищої освіти до складання підсумкового контролю знань не обмежується мінімально-необхідною сумою набраних раніше балів: 35.

У випадку коли здобувач вищої освіти у кінцевому результаті за поточною і модульною або підсумковою (у випадку якщо дисципліна закінчується заліком – модульними) складовими не набрав мінімально необхідну кількість балів (60), то слід керуватися Порядком ліквідації академічних заборгованостей в НУВГП.

Допускається здобувачам вищої освіти під час складання модульного контролю використовувати власні електронні пристрої за погодженням із лектором в поточній аудиторії.

2.6. Організаційні передумови підготовки фахівців з фінансів

Концепція розвитку фінансово-економічної освіти в Україні передбачає розробку механізму динамічного розвитку всіх складників системи цієї освіти з урахуванням набутого вітчизняного досвіду і світових тенденцій.

Метою розвитку системи фінансово-економічної освіти в Україні є набуття такої якості, що відповідає потребам особистості студента, вимогам суспільства та забезпечує інтеграцію у світовий освітянський простір. Вона передбачає формування фінансової культури і свідомості у суспільстві, професіоналізацію підготовки фахівців фінансово-економічного спрямування.

Завдання фінансово-економічної освіти полягають у:

– створенні умов для самореалізації особи як економічно активного члена суспільства, здатного свідомо включатися в економічне життя країни;

- задоволенні потреб суспільства і держави у фахівця економічного профілю;
- підготовці висококваліфікованих працівників, які вміють, розуміють та здатні оцінювати економічні, фінансові та соціальні процеси в державі;
- формуванні у свідомості членів суспільства засад системного фінансово-економічного мислення, що дасть їм можливість опанувати знання, вміння та навички економічної діяльності;
- розвитку вузівської економічної науки як основи досягнення високої якості освіти;
- забезпеченні відкритості та доступності якісної вищої економічної освіти;
- розвитку змісту економічної освіти та його науково-методичного забезпечення;
- нарощенні сучасного кадрового потенціалу професорсько-викладацького складу та підвищенні його соціального статусу;
- формуванні економічного механізму функціонування вищих навчальних закладів освіти;
- вдосконаленні управління системою економічної освіти.

Підготовка фахівців фінансово-економічного спрямування повинна здійснюватися за такими основними принципами:

- врахування інтересів держави і особистості;
- органічне поєднання фундаментальної академічної освіти з фахово орієнтованою практичною підготовкою;
- оновлення змісту і якості освіти відповідно до вимог часу;
- поступальність та безперервність навчально-виховного процесу;
- варіантність освіти, диференціація та індивідуалізація змісту, методів, форм навчально-виховної роботи.

Для більш ефективної організації фінансово-економічної освіти необхідно:

- залучати роботодавців та студентів до соціального партнерства в організації професійної економічної освіти з метою найповнішого задоволення потреб ринку праці;
- збільшити різноманіття типів і видів навчальних установ і варіативності навчальних програм, що забезпечують індивідуалізацію навчання, академічну мобільність осіб, які навчаються;
- створити умови для повноцінного та якісного навчання в освітніх установах різних форм власності;
- формувати у майбутніх фахівців цілісне соціально-економічне світосприйняття та сучасний науковий світогляд.

2.7. Організація навчального процесу фінансистів

Підготовка фахівців нового зразка, які оперативно реагують на фінансово-економічну ситуацію, що динамічно змінюється, потребує постійного вдосконалення системи професійного навчання, в тому числі спеціальних фінансових дисциплін.

Перелік нормативних навчальних дисциплін встановлює освітньо-професійна програма підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”. Стандарт є обов’язковим для вищих навчальних закладів, що готують фахівців за даним напрямком підготовки.

Варіативна частина освітньо-професійної програми призначена для забезпечення індивідуалізації фахової підготовки випускників відповідно до Болонського процесу та світових тенденцій у вищій освіті. Вона включає перелік рекомендованих для вибору студентами дисциплін, обсяги навчального часу і форми контролю.

Для нинішнього стану викладання фінансових дисциплін притаманні радикальні зміни в змісті і формах подання навчального матеріалу, що зумовлено насамперед переглядом

мети та пріоритетів у програмі підготовки, яка повинна передбачати виховання фахівців, здатних активно й професійно керувати процесами в постійно змінних умовах, притаманних ринковій економіці.

Національний університет водного господарства та природокористування – вищий навчальний заклад IV рівня акредитації, надає освітні послуги згідно з ліцензією Міністерства освіти і науки України щодо одержання вищої освіти на рівні кваліфікаційних вимог до здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів, за 20 напрямками та 29 професійними спрямуваннями.

Університет є багатопрофільним вищим навчальним закладом, у якому готують інженерні, управлінські, наукові та науково-педагогічні кадри. Він здійснює підготовку фахівців за 13 галузями знань: економіка і підприємництво, менеджмент і адміністрування, природничі науки, системні науки та кібернетика, автоматика та управління, розробка корисних копалин, машинобудування та металообробка, енергетика та енергетичне машинобудування, будівництво та архітектура, транспортна інфраструктура, геодезія та землеустрій, сільське господарство – і лісівництво, рибне господарство та аквакультура.

Університет – це великий навчально-науково-виробничий комплекс, у складі якого діють інститути, факультети, навчально-консультаційні центри, коледж, технікуми, кафедри, наукова бібліотека, редакційно-видавничий центр. Загалом, історія ВНЗ нараховує понад 85 років (табл. 2.3).

Університет проводить активну наукову діяльність у багатьох галузях. Основними з них є такі:

- фундаментальні дослідження в галузях гуманітарних, економічних, природничих та технічних наук;
- розробка господарських механізмів розвитку економіки, удосконалення фінансової, бюджетної, цінової, податкової і кредитної політики, механізмів регіонального управління та інноваційного розвитку;

- створення нової меліоративної, будівельної, сільськогосподарської техніки, зокрема на біонічних основах;
- розробка технологій і технічних засобів для водопідготовки і водоочистки природних і технологічних вод фізико-хімічними, електромагнітними і біологічними методами;
- розробка систем контролю, управління і автоматизації технологічних процесів у водному господарстві і промислового виробництва;
- створення нових будівельних матеріалів і конструкцій, методів їх розрахунку і технологій виготовлення з місцевих сировинних ресурсів і відходів промислового виробництва;
- гідротехнічне забезпечення захисту сільськогосподарських угідь, населених пунктів і промислових територій від руйнівної дії води;
- розробка методів системного аналізу для управління процесами різної природи і створення нових інформаційно-дорадчих систем;
- розробка методів математичного моделювання складних процесів в природі, економіці, енергетиці;
- розвиток територій з урахуванням їх функціональних властивостей і особливостей геодинамічних процесів, геоінформаційні технології;
- забезпечення умов для стабільного розвитку землеробства меліоративними і гідротехнічними засобами регулювання ґрунтових режимів;
- раціональне використання природних ресурсів та охорона навколишнього природного середовища;
- методи і способи моніторингу навколишнього середовища і техногенна безпека.

Європейська кредитно-трансферна система

Європейська кредитно-трансферна система – це орієнтована на особу, що навчається, система накопичення і трансферу кредитів, яка ґрунтується на прозорості результатів навчання і навчального процесу.

Метою ЄКТС є сприяння плануванню, наданню, оцінюванню, визнанню та підтвердженню кваліфікацій та навчальних модулів, а також сприяння мобільності студентів. ЄКТС широко використовується у формальній вищій освіті та може застосовуватися для інших видів діяльності у навчанні впродовж життя.

Основними завданнями ЄКТС є:

- адаптація ідей ЄКТС до системи вищої освіти України для забезпечення мобільності студентів у процесі навчання та гнучкості підготовки фахівців, враховуючи швидкозмінні вимоги національного та міжнародного ринків праці;

- забезпечення можливості навчання студента за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійної програми, що сформована на основі вимог замовників та побажань студента і сприяє його саморозвитку і, відповідно, підготовці до життя у вільному демократичному суспільстві;

- стимулювання учасників навчального процесу з метою досягнення високої якості вищої освіти;

- унормування порядку надання можливості студентові отримати професійні кваліфікації відповідно до ринку праці.

Ключові документи ЄКТС забезпечують прийнятний спосіб представлення тих елементів інформації, що є корисними для усіх осіб, що навчаються (включаючи мобільних та немобільних студентів), викладацького та адміністративного складу, роботодавців та інших зацікавлених сторін. Коректне використання ключових документів ЄКТС забезпечує прозорість та покращує якість вищої освіти.

Ключовими документами ЄКТС є :

1) Каталог курсу. Він є основним довідником для всіх студентів, що навчаються у закладі. Точний формат Каталогу встановлюється самим навчальним закладом. Вся інформація у ньому має бути детальною, доступною для користувача та найновішою. Каталог має бути оприлюднений завчасно, аби дати змогу студентам зробити свій вибір та опублікованим на веб-сайті навчального закладу, щоб усі зацікавлені сторони

мали зручний доступ до нього. Перелік питань рекомендованого змісту Каталогу Курсів наведено нижче.

Частина 1 - Інформація про заклад: назва і адреса; академічний календар; адміністрація закладу; загальний опис закладу (включаючи тип і статус); перелік програм, які пропонує заклад; загальні вимоги до зарахування; загальні положення (умови) про визнання попереднього навчання (формального, неформального, неофіційного); загальні процедури реєстрації; присвоєння кредитів ЄКТС на основі навчального навантаження, необхідного для досягнення очікуваних результатів навчання; інформація (положення) про консультативну допомогу студентам.

Частина 2 - Інформація про програми: загальний опис: кваліфікація, що присвоюється; рівень кваліфікації; спеціальні вимоги до зарахування; спеціальні положення (умови) про визнання попереднього навчання; вимоги і положення до кваліфікації; профіль програми; ключові результати навчання; професійні профілі випускників з прикладами; доступ до подальшого навчання; діаграма структури курсу в кредитах ЄКТС; положення про екзамени, оцінювання і оцінки; вимоги до випуску; форма навчання; директор програми або відповідна посадова особа; опис окремих одиниць (складових) курсу: назва (модуля, навчальної дисципліни), код, тип, рівень, рік навчання; семестр/триместр, в яких викладається модуль (навчальна дисципліна); кількість кредитів ЄКТС, що присвоюються, ім'я викладача; результати навчання (модуля, навчальної дисципліни), спосіб навчання; необхідні обов'язкові попередні та супутні модулі (навчальні дисципліни, курси); рекомендовані компоненти програми за вибором (модулі, навчальні дисципліни); зміст навчальної дисципліни (курсу); рекомендована література; запланована навчальна діяльність та методи навчання; методи і критерії оцінювання; мова навчання; виробнича практика.

Частина 3 - Загальна інформація для студентів: вартість проживання; житло; харчування; медичне забезпечення (послуги); можливості для студентів з

особливими потребами; страхування; фінансове забезпечення (підтримка) студентів; відділ студентських справ; умови для навчання; міжнародні програми; практична інформація для мобільних студентів; мовні курси; практика (стажування), інтернатура; умови для занять спортом та дозвілля; студентські організації.

Усі особи, що навчаються, повинні мати можливість визначити особу, яка може надати їм необхідні поради на інституційному рівні або на рівні окремого відділення/спеціальності (предмету). Отже важливо, аби каталог включав імена контактних осіб з інформацією про те, як, де і коли можна зв'язатися з ними.

2) *Аплікаційна форма студента (форма-заява)* розроблена для мобільних студентів, які проведуть обмежений період навчання в іншому навчальному закладі. Студенти, які мають намір завершити навчання в іншому навчальному закладі, мають зараховуватися за стандартною процедурою, що існує в даному навчальному закладі, і, відповідно, мають заповнити інші типи форм-заяв.

Аплікаційна форма студента містить усю необхідну інформацію про мобільного студента, яку потребує потенційний приймаючий заклад. Якщо навчальний заклад потребуватиме додаткову інформацію від студента, що поступає (наприклад, стосовно проживання, особливих вимог, пов'язаних зі станом здоров'я), він може вимагати її окремо.

3) *Угода про навчання.* У вищих навчальних закладах студенти зазвичай реєструються на програму навчання та на певну кількість окремих складових курсу/навчальних дисциплін, модулів або на рік, або на термін в один семестр. На практиці ця інформація представляється в Угоді про навчання для домашніх студентів. Реєструючи студента, вищий навчальний заклад укладає угоду про надання курсів та присвоєння кредитів за досягнення очікуваних результатів навчання. Розрізняють угоди про навчання для мобільних студентів та угоди про навчання з виробничої практики.

Угода про навчання для мобільних студентів ЄКТС була розроблена передусім для студентів, аби забезпечити для них обов'язкову угоду до початку мобільного етапу навчання. Дана угода містить перелік компонентів курсу (навчальних дисциплін) або модулів чи інших освітніх компонентів, які студент планує отримати в іншому навчальному закладі, а також кодівий номер та кількість кредитів ЄКТС, призначених компонентам. Угода про навчання ЄКТС укладається на семестр або навчальний рік та має бути підписана домашнім закладом, приймаючим закладом та студентом. Угода про навчання разом Академічною довідкою (випискою), має на меті гарантувати повне визнання програми навчання, виконаної студентом у приймаючому закладі.

Угода про навчання з виробничої практики – містить відомості про практичну підготовку. В ній мають бути чітко зазначені місце проходження практики, її тривалість, робота, що має бути виконана (опис робочого завдання), права та обов'язки того, хто навчається, та очікувані результати навчання. Також в цій угоді мають зазначитися, яке оцінювання та критерії оцінювання будуть використані при оцінюванні очікуваних результатів навчання, та хто буде відповідальним за практику, тобто роль роботодавця (того, хто надає базу практики) та роль, там, де можливо, приймаючої установи. Угода про підготовку має бути підписана трьома сторонами – особою, що навчається, домашнім навчальним закладом та роботодавцем (тим, хто надає базу практики).

4) *Академічна довідка (виписка)*. Чимало закладів видають кожному студенту академічну довідку (виписку) наприкінці кожного семестру або року. Це – важливий документ і для студента, і для установи, що свідчить про прогрес студента та визнання. Він забезпечує, щоб студент мав точну і оновлену реєстрацію його прогресу, виконаних освітніх компонентів, кількості присвоєних кредитів ЄКТС та отриманих оцінок.

Для мобільних студентів, домашній заклад спочатку видає академічну довідку на кожного окремого мобільного

студента та надсилає її до приймаючої установи до від'їзду з метою надання інформації про вже завершені освітні компоненти, їхній рівень та отримані результати. Відповідно, приймаюча установа видає свою академічну довідку на кожного студента, котрий вступає, та надсилає її до домашньої установи наприкінці кожного періоду навчання. Таким чином вона формально підтверджує завершену роботу, присвоєні кредити та отримані впродовж періоду мобільності оцінки за місцевою шкалою.

Додаток до диплома європейського зразка є документом, що видається разом з дипломом про вищу освіту, в якому описується здобута кваліфікація (ступінь) вищої освіти за загальноприйнятим в Європейському просторі вищої освіти зразком, де зазначається інформація про власника диплома, здобуту кваліфікацію, перелік вивчених дисциплін (модулів) та його успішність, систему оцінювання, академічні та професійні права, інформація про систему вищої освіти країни тощо.

Європейська кредитно-трансферна система передбачає також наявність *індивідуального навчального плану студента*. Він формується на основі переліку змістових модулів, що сформовані на основі освітньо-професійної програми підготовки і структурної схеми підготовки фахівців. Реалізація індивідуального навчального плану студента здійснюється впродовж часу, який не перевищує граничного терміну навчання. Нормативний термін навчання визначається на підставі галузевих стандартів вищої освіти. Граничний термін може перевищувати нормативний на один рік. Різниця між граничними і нормативними термінами не фінансується з державного бюджету.

Індивідуальний навчальний план студента включає нормативні та вибіркові змістові модулі, що можуть поєднуватися у певні навчальні дисципліни. Нормативні змістові модулі необхідні для виконання вимог нормативної частини освітньо-кваліфікаційної характеристики. Вибіркові змістові модулі забезпечують підготовку для виконання вимог варіативної частини освітньо-кваліфікаційної характеристики.

Вони дають можливість здійснювати підготовку за спеціалізацією певної спеціальності та сприяють академічній мобільності і поглибленій підготовці в напрямках, визначених характером майбутньої діяльності.

Змістові модулі нормативних навчальних дисциплін гуманітарного, соціально-економічного циклу та природничо-наукового циклу при підготовці студентів на споріднених напрямках є уніфікованими. Сукупність нормативних змістових модулів визначає обов'язкову складову індивідуального навчального плану студента.

Індивідуальний навчальний план студент формує особисто під керівництвом куратора в ЄКТС. Він призначається наказом ректора за поданням декана відповідного факультету і контролює навчання за індивідуальними планами студентів в межах академічної групи. На факультеті роботою кураторів керує куратор ЄКТС від факультету і також призначається наказом ректора за поданням декана відповідного факультету.

При формуванні індивідуального навчального плану студента на наступний навчальний рік враховується фактичне виконання індивідуальних навчальних планів поточного і попередніх навчальних років. Формування індивідуального навчального плану студента за певним напрямом передбачає можливість індивідуального вибору змістових модулів (дисциплін) з дотриманням послідовності їх вивчення відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівців.

Кількість обов'язкових та вибіркових змістових модулів, передбачених для вивчення впродовж навчального року для денної форми в Україні повинна становити не менше 60 залікових кредитів. Ціна кредиту в Україні складає 36 академічних годин. Для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” за будь-якою формою навчання кількість кредитів становить 240 (при нормативному терміні навчання за денною формою 4 роки) або 270 (при нормативному терміні навчання за денною формою 4,5 роки); для освітньо-кваліфікаційного рівня „магістр” – 60 (при нормативному

терміні навчання за денною формою 1 рік) чи 90 (при нормативному терміні навчання за денною формою 1,5 року).

Формування індивідуального навчального плану студента здійснюється на підставі переліку змістових модулів (блоків змістових модулів навчальних дисциплін), що сформовані на основі структурно-логічної схеми підготовки фахівців. Навчальна дисципліна формується як система змістових модулів, передбачених для засвоєння студентом, які об'єднані у блоки–розділи навчальної дисципліни.

2.8. Роль фінансиста у підвищенні соціально-економічної ефективності функціонування сучасних підприємств

Перш за все, необхідно чітко усвідомити вимоги, яким має відповідати майбутній фінансист:

- готовність до активної творчої професійної діяльності;
- наявність розвинених аналітичних та організаційних здібностей для здійснення ефективної управлінської діяльності;
- сформований широкий світогляд;
- упевненість у своїх силах;
- поєднання високих професійних здібностей з моральними якостями;
- високий культурний рівень;
- вміння аналізувати свої можливості;
- безперервно поповнювати свої знання.

Фахівець повинен мати фундаментальну загальнонаукову, спеціальну та практичну підготовку, досконало володіти своєю спеціальністю, безперервно поновлювати і збагачувати свої знання, вміння на практиці застосовувати принципи фінансового планування та регулювання фінансового забезпечення функцій держави.

Для успішної підготовки фінансистів також важливо виділити професійні функції фахівця напрямку „Фінанси

банківська справа та страхування”: аналітична, страхова, банківська, нормо-проектна, організаційна, обліково-статистична, контрольна, інформаційна.

До типових завдань діяльності фахівця напряму „Фінанси банківська справа та страхування” належать:

- аналіз наукової інформації та розроблення рекомендацій щодо впровадження результатів досліджень;
- оперативне планування фінансової діяльності;
- бюджетування основних напрямів діяльності підприємств;

– планування діяльності окремих структурних підрозділів підприємств;

- планування потреби в персоналі підприємства;
- розроблення нормативних документів;
- організація емісійних операцій;
- організація управління активами та пасивами підприємства;
- організація договірних відносин підприємства;
- організація управління фінансовими ризиками;
- організація роботи персоналу;
- облік фінансових операцій;
- підготовка фінансових звітів;
- контроль за ефективністю фінансових операцій;
- контроль за ефективністю діяльності структурного підрозділу;
- підготовка інформації на запит керівництва.

Фахівець напряму „Фінанси банківська справа та страхування” повинен бути здатним:

- вести ефективне ділове спілкування;
- організовувати власну діяльність;
- здійснювати саморегуляцію поведінки та вести здоровий спосіб життя;
- провадити соціологічні дослідження;
- урахувати суспільні відносини та політичні переконання у процесі діяльності;

- урахувати основні економічні закони у процесі професійної діяльності;
- урахувати правові засади у професійній діяльності;
- урахувати процеси соціально-політичної історії України у професійній діяльності;
- урахувати моральні переконання та смакові вподобання у процесі безпечної та ефективної діяльності;
- застосовувати закони формальної логіки в процесі інтелектуальної діяльності;
- забезпечувати екологічно збалансовану діяльність;
- здійснювати екологічний аналіз заходів (інновацій) у галузі діяльності;
- забезпечувати необхідний рівень індивідуальної безпеки в разі виникнення типових небезпечних ситуацій;
- здатність до засвоєння нових знань, самовдосконалення.

До посад, які здатен займати фахівець напряму підготовки „Фінанси банківська справа та страхування” належать: фінансисти, дилери та брокери, страхувальники цінних паперів, перестраховальники майна, спеціалісти-економісти у фінансових установах, спеціалісти-фінансисти у торгівлі, інспектори митної служби, інспектори податкової служби, інспектори з соціальної допомоги, інспектори з ліцензування, інспектори фінансової служби, інші державні інспектори, працівники банківських структур.

3. Перелік тем для самостійної роботи студентів

1. Аналіз та вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять.
3. Підготовка до тестування.
4. Аналіз та вивчення питань програми, які не викладались на лекціях.

Тестові завдання

1. Вкажіть відповідність

Директор навчально – наукового інституту економіки та менеджменту Національного університету водного господарства та природокористування

Валюх АМ

Директор навчально – наукового інституту будівництва та архітектури Національного університету водного господарства та природокористування

Макаренко РМ

Директор навчально – наукового інституту права Національного університету водного господарства та природокористування

Цимбалюк ВІ

Директор інституту післядипломної освіти Національного університету водного господарства та природокористування

Маланчук ЗР

Директор механічного навчально – наукового інституту Національного університету водного господарства та природокористування

Марчук ММ

2. Знайдіть правильні визначення

творче індивідуальне завдання, яке передбачає розробку сукупності документів, та є творчим або репродуктивним розв'язанням конкретної задачі щодо об'єктів діяльності фахівця, виконаним студентом самостійно під керівництвом викладача згідно із завданням форма організації навчального процесу, призначена для викладення теоретичного матеріалу

курсова робота

форма організації навчального процесу, призначена для викладення теоретичного матеріалу

лекція

форма організації навчального процесу, на якій студенти під керівництвом викладача шляхом виконання певних відповідно сформульованих завдань закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають вмінь та навичок їх практичного застосування

практичне заняття

форма організації навчального процесу, на якій студент під керівництвом викладача проводить натурні або імітаційні

експерименти чи дослідження з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень

лабораторне заняття

форма організації навчального процесу, на якій викладач організує дискусію з попередньо визначених проблем

семінарське заняття

3. Вкажіть відповідність

проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи НУВГП

Сорока ВС

проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків НУВГП

Савіна НБ

проректор з науково-педагогічної, методичної та виховної роботи НУВГП

Лагоднюк ОА

проректор з науково-педагогічної та адміністративно-господарської роботи НУВГП

Дмитренко ОО

ректор НУВГП

Мошинський ВС

4. Вкажіть правильні відповіді щодо розташування навчально – наукових інститутів по корпусах

ННІ економіки та менеджменту

2

ННІ права

8

ННІ механічний

3

ННІ будівництва та архітектури

6

ННІ агроєкології та землеустрою

7

5. Вкажіть правильні рівні акредитації навчальних закладів

технікум,

I рівень

училище,

I рівень

коледж

II рівень

консерваторія

III рівень

академія

IV рівень

6. Даним твердженням знайдіть правильні визначення форма організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій та використання залікових одиниць – залікових кредитів

Кредитно-модульна система

задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (ОПП) навчальної дисципліни, практики, державної атестації

Модуль

завершена задокументована частина (навчальної дисципліни, практики, курсового проектування тощо) навчання студента, що підлягає обов'язковому оцінюванню та зарахуванню

Заліковий кредит

робочий документ студента, що містить інформацію про перелік та послідовність вивчення навчальних дисциплін, обсяг навчального навантаження студента (усі види навчальної діяльності), типи індивідуальних завдань, систему оцінювання (поточний та підсумковий консоль знань, державну атестацію випускника)

Індивідуальний навчальний план студента

інтегрована якість особистості, що виявляється у здатності успішно переключатися на іншу діяльність або змінювати види педагогічної діяльності вмінні ефективно використовувати систему узагальнених професійних прийомів для виконання будь-яких завдань

Професійна мобільність

7. Знайдіть відповідність щодо шкали оцінювання

90 –100 балів

A (відмінно)

75–89 балів

BC (добре)

60 –74 бали

DE (задовільно)

35 –59 балів (перездача)

FX (незадовільно)

1 –34 бали (повторний курс)

F (незадовільно)

8. Знайдіть правильне визначення поданих термінів

частина програми навчальної дисципліни що поєднана з різними формами занять (лекціями, практичними та ін)

модуль

система навчальних елементів навчальної дисципліни, що поєднана з ознакою відповідності певній темі і які засвоюються за допомогою відповідних методів навчання

змістовий модуль

документ, що містить інформацію про навчання студента

академічна довідка студента

документ, що гарантує автоматичне визнання кваліфікації

додаток до диплома

переміщення людей за межами власної країни в пошуках знань чи кваліфікованої роботи

академічна мобільність

9. Із зазначеного переліку виберіть правильний варіант відповіді

Завідувач кафедри фінансів і економіки природокористування

Мельник ЛВ

Завідувач кафедри економіки підприємства

Кушнір НБ

Завідувач кафедри облік і аудит

Позняковська НМ

Завідувач кафедри українознавства

Малевиц ЛД

Завідувач кафедри економічної теорії

Ряба ОІ

10. — Фінансист, за банківською термінологією – це

— фахівець, який проводить великі грошові операції на легітимній основі

— працівник, який здійснює розрахункові операції з суб'єктами ринку

- фахівець у банківській сфері економіки держави

— фахівець у господарській діяльності підприємства

— фахівець, який здійснює розрахунки з відвідувачами банківських установ

11. Бакалавр з фінансів здатний

— виконувати професійні роботи й обіймати первинні посади, перелік яких наведено в групі «Професіонали»

- виконувати професійні роботи й обіймати первинні посади, перелік яких наведено в групі «Фахівці»

— виконувати професійні роботи й обіймати первинні посади, перелік яких наведено в групі «Керівники, менеджери»

— виконувати професійні роботи й обіймати первинні посади, перелік яких наведено в групі «Технічні працівники»

— виконувати професійні роботи й обіймати посади, перелік яких наведено в групі «Вищі державні службовці»

12. Випускник ВНЗ - магістр з фінансів спроможний

- виконувати професійні роботи й обіймати первинні посади, перелік яких наведено в групі «професіонали»

— виконувати професійні роботи й обіймати первинні посади, перелік яких наведено в групі «фахівці»

— виконувати професійні роботи й обіймати первинні посади, перелік яких наведено в групі «керівники, менеджери тощо»

— виконувати професійні роботи й обіймати посади, перелік яких наведено в групі «вищі державні службовці»

— виконувати професійні роботи й обіймати посади, перелік яких наведено в групі «Технічні працівники»

13. Для фінансиста, який планує підвищувати свою кваліфікацію у сфері фінансового аналізу, пропонуються такі міжнародні програми сертифікації

— CFA і CPA

— CFA і CPA

— CFA і CMA

— CMA

— CPA

14. Для отримання сертифіката CFA магістру необхідно скласти три іспити і мати досвід роботи за фахом не менше двох років

— два іспити і мати досвід роботи за фахом не менше трьох років

— три іспити за фахом

— мати практичні навички роботи

— здати фаховий іспит

15. Для отримання сертифіката CPA магістру необхідно скласти

— три іспити і мати досвід роботи за фахом не менше двох років

— два іспити і мати досвід роботи за фахом не менше трьох років

— іспити двох груп за фахом і мати досвід роботи за фахом не менше трьох років

— мати практичні навички роботи

— здати фаховий іспит

16. Компетентнісна модель фінансиста включає такі основні компетенції

- універсальні, професійні, особистісні
- загальнонаукові, інструментальні та загальнокультурні
- загально-професійні, профільно-професійні, професійно-спеціалізовані
- професійні, моральні
- спеціалізовані, загальнокультурні

17. Рівень акредитації ВНЗ – це

— характеристика діяльності ВНЗ залежно від способів і форм її здійснення

— рівень спроможності ВНЗ певного типу провадити освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти та кваліфікації

— рівень освіти, який здобувається особою у вищому навчальному закладі в результаті послідовного, системного та цілеспрямованого процесу засвоєння змісту навчання

— організація процесу навчання у ВНЗ, яка передбачає його модифікацію

— відповідно до потреб того, хто навчається

18. До сучасних вимог щодо фінансово-економічних кадрів в економіці України відносяться

— вміння «вибивати» дефіцитні ресурси і дотації з централізованих фондів

— ініціатива, готовність брати на себе відповідальність за прийняття рішень

— стимулювання виконання державних замовлень будь-якою ціною

— знання кон'юнктури ринку, підтримання довгострокових партнерських відносин

— вміння працювати з відповідним комп'ютерним забезпеченням

19. До сучасних вимог щодо фінансово-економічної освіти в Україні відносяться

— підготовка фахівців широкого профілю з глибокими теоретичними знаннями

— глибокі знання з економіки, фінансів, маркетингу, менеджменту тощо

- достатня професійна (базова) освіта
 - поглиблена, вузька спеціалізація, вміння приймати самостійні рішення вже по закінченні ВНЗ
 - вміння працювати з відповідним комп'ютерним забезпеченням
20. Мета модернізації фінансово-економічної освіти в Україні – це
- підготовка фахівців широкого профілю з глибокими теоретичними знанням
 - набуття особистих якостей, щодо потреб студента та вимог суспільства відносно інтеграції у світовий освітянський простір
 - підготовка фахівців вузької спеціалізації з професійними практичними навичками, які можуть бути застосовуватися у різних сферах економіки
 - підготовка фахівців відповідного світового рівня
 - набуття особистих якостей, щодо потреб студента
21. До основоположних принципів модернізації фінансово-економічної освіти України відносяться
- сталість і відкритість економічної освіти
 - оновлення змісту і якості освіти відповідно до вимог часу
 - фундаментальність навчально-виховної діяльності
 - впровадження світових стандартів
 - застосування сучасних комп'ютерних технологій
22. Методологічні засади концепції професійної підготовки фінансистів –це
- основні умови, мета, завдання та принципи вищої фінансово-економічної освіти
 - принципи, методи, прийоми вищої фінансово-економічної освіти
 - мета, завдання, методи, прийоми вищої фінансово-економічної освіти
 - основні умови, мета, завдання та принципи вищої фінансово-економічної освіти
 - прийоми та принципи вищої фінансово-економічної освіти
23. Програма навчання за навчальним планом для кожного ОКР (бакалавра, спеціаліста, магістр з фінансів і кредиту складається
- з трьох фаз
 - з двох фаз

з чотирьох фаз

- з однієї фази
- не розподіляється

24. Нова концепція професійної підготовки майбутніх фінансистів в Україні передбачає

- внесення змін до цілей, змісту, технологій підготовки якісних фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці

– повна зміна цілей підготовки майбутніх фахівців напряму «Фінанси і кредит»

– незначні перетворення у системі підготовки майбутніх фахівців

– зміну технологій підготовки фінансистів

– внесення концептуальних змін до процесу підготовки фінансистів

25. Державний стандарт освіти – це

– документ, який містить загальну інформацію про університет, назву напрямів, спеціальностей, спеціалізацій

– сукупність норм, які визначають вимоги до освітнього чи освітньо-кваліфікаційного рівня

– документи про освіту та професійну підготовку

– сукупність формальних і неформальних вимог, що регулюють певні дії та поведінку суб'єктів системи вищої освіти та учасників освітнянського процесу

– перелік законодавчих та нормативно-правових документів

26. До стандарту вищої освіти входять

– освітньо-кваліфікаційна характеристика

– освітньо-професійна програма

– засоби діагностики якості освіти

– вимоги до освітньо-кваліфікаційних рівнів вищої освіти

– усі відповіді правильні

27. Система навчальних елементів, які об'єднані за ознакою відповідності певному навчальному об'єктові – це

– Кредит

– змістовий модуль

– розділ навчальної дисципліни

– заліковий кредит

28. Одиниця виміру навчального навантаження, необхідного для засвоєння змістових модулів або блоку змістових модулів – це
- заліковий кредит

- змістовий модуль
- кредит
- розділ навчальної дисципліни
- система навчальних елементів

29. Система формалізованих завдань, призначених для встановлення відповідності освітньо-кваліфікаційного рівня особи вимогам державного стандарту освіти (освітньо-кваліфікаційним характеристикам) – це

- система знань, умінь та навичок випускника ВНЗ
- тестові завдання
- структура, зміст і обсяг навчальної інформації

30. Система обов'язків для засвоєння змісту навчання

- усі відповіді правильні
- Вкажіть відповідність поданим визначенням

31. Особа, яка має повну вищу освіту освітньо-кваліфікаційний рівень

- магістра
- спеціаліста
- магістра та спеціаліста
- молодшого спеціаліста
- професіонала

32. Характеристика професійної діяльності за ознаками певної сукупності професійних завдань та обов'язків (робіт), які виконує фахівець – це

- рівень професійної діяльності
- стандарт вищої освіти
- освітньо-кваліфікаційна характеристика
- освітньо-професійна програма
- характеристика вмінь і знань

33. Сертифікат – це

- документ, що містить умови договору на підготовку фахівців

— документ, що видається органами освіти та влади і засвідчує якість підготовки фахівця

— документ, що засвідчує той чи інший кваліфікаційний рівень фахівця

— документ, що засвідчує особу фахівця

— документ про освіту

33. Система освіти – це

— сукупність взаємодіючих освітніх програм

— сукупність державних освітніх стандартів різного рівня і спрямованості

— мережа освітніх установ, що реалізують їх незалежно від організаційно-правових форм, типів і видів

— система органів управління освітою і підвідомчих їм установ і організацій

— сукупність всіх вищезазначених складових

34. Ступеневість вищої освіти – це

— поетапне навчання у навчальних закладах різного рівня акредитації

— здобуття різних освітньо-кваліфікаційних рівнів на відповідних етапах(ступенях) освіти

— здобуття освіти на базі відповідних освітніх рівнів

— здобуття освіти на базі освітньо-кваліфікаційних рівнів

— здобуття певного рівня освіти або кваліфікації на відповідних етапах освіти

35. Студент (слухач) – це

- особа, яка в установленому порядку зарахована до вищого навчального закладу і навчається за денною(очною), вечірньою, заочною або дистанційною формами навчання з метою здобуття певних освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів

— особа, яка навчається у навчальному закладі III-IV рівня акредитації

— особа, яка в установленому порядку зарахована до навчального закладу I-II рівнів акредитації і навчається за денною (очною), дистанційною формами навчання з метою здобуття певних практично-кваліфікаційний навичок

- особа, яка навчається у навчальному закладі I-II рівня акредитації
 - особа, яка в установленому порядку зарахована до вищого навчального закладу, має відповідний освітній, освітньо-кваліфікаційний рівень і навчається за екстернатною формою навчання з метою здобуття певних освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів
36. Навчальний план підготовки фахівця у ВНЗ включає
- графік навчального процесу та перелік, послідовність та час вивчення навчальних дисциплін
 - перелік іспитів для складання
 - перелік рекомендованих підручників
 - перелік робіт, необхідних до виконання
 - освітньо-кваліфікаційну характеристику
37. Навчально-виховний процесу вищому навчальному закладі – це
- система організаційних і дидактичних заходів, спрямованих на реалізацію змісту освіти на певному освітньо-кваліфікаційному рівні відповідно до стандартів вищої освіти
 - система нормативно-організаційних заходів, спрямованих на реалізацію змісту освіти
 - система стандартів вищої освіти, яка визначає зміст освіти на певному освітньо-кваліфікаційному рівні
 - система організаційних заходів на рівні відповідно до вимог підприємств
 - реалізація змісту освіти
38. Які стандарти вищої освіти містять освітньо-кваліфікаційні характеристики випускників ВНЗ
- державні
 - галузеві
 - вищого навчального закладу
 - Міністерства освіти і науки
 - промислові
39. Які стандарти вищої освіти містять перелік та обсяг дисциплін, що формують професійну орієнтацію фахівця з фінансів і кредиту
- державні
 - галузеві

Національний університет
водного господарства
та природокористування
вищого навчального закладу

- Міністерства освіти і науки
- промислові
- 40. Науково-дослідницька діяльність студентів включає
 - навчання студентів елементам дослідницької діяльності
 - наукові дослідження під керівництвом професорів і викладачів
 - практичну діяльність
 - навчальні заняття
 - виробничу роботу
- 41. Освітньо-кваліфікаційний рівень передбачає
 - задоволення потреб особистості у здобутті середньої освіти
 - задоволення потреб особистості у здобутті вищої освіти
 - здобуття певного рівня освіти і кваліфікації
 - здобуття різних освітньо-кваліфікаційних рівнів
 - здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю
- 42. Базова вища освіта відповідає освітньо-кваліфікаційному рівню
 - молодший спеціаліст
 - бакалавр
 - спеціаліст
 - магістр
 - інтерн
- 43. Повна вища освіта відповідає освітньо-кваліфікаційному рівню
 - молодший спеціаліст
 - бакалавр
 - спеціаліст, магістр
 - інтерн
 - усім переліченим рівням
- 44. Нормативний термін навчання за програмою ОКР — бакалавр складає
 - 5 років
 - 4,4 роки
 - 4 роки
 - 3 роки

— 1,6 року

45. Нормативний термін навчання за програмою ОКР — магістр складає

- 1-2 роки

— 5 років

— 4 роки

— 3 роки

— 2,5 роки

46. Перелік нормативних навчальних дисциплін, обсяг часу, відведеного для їх вивчення, форми підсумкового контролю, програми нормативних навчальних дисциплін, графік навчального процесу включає

— освітньо-кваліфікаційна характеристика

— освітньо-професійна програма

— засоби діагностики якості освіти

— навчальний план

— стандарт вищої освіти вищих навчальних закладів

47. Зміст освіти визначають у нормативному документі

— Концепції екологічної освіти України

— Державному стандарті освіти

— Законі України «Про освіту»

— Галузевому стандарті вищої освіти

— Конституції України

48. Нормативну компоненту освітньо-професійної програми навчання за відповідним напрямом визначають

— відповідним державним стандартом освіти

— вищим навчальним закладом освіти

— галузевим стандартом вищої освіти

— Міністерство екології і природних ресурсів України

— Міністерством освіти і науки

49. Навчання у ВНЗ здійснюють за такими форми

— денна

— заочна

— дистанційна

- усі вищезазначені форми
50. До індивідуальних завдань відносять такі види робіт
- реферати
 - курсові роботи
 - дипломні роботи
 - розрахункові роботи
 - усі зазначені види робіт
51. Контрольними заходами у ВНЗ є
- форми та методи оцінювання рівня відповідності сформованих знань та вмінь у студентів із зазначеними у відповідних галузевих стандартах чи програмах навчальних дисциплін
 - система заходів, які здійснює третя сторона з метою перевірки характеристик якостей особистості випускника вищого навчального закладу, та їх порівняння з установленими вимогами й визначення відповідності кінцевим цілям вищої освіти
 - комплексна перевірка знань студентів з навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом
 - усі перелічені варіанти відповідей правильні
52. До підсумкового контролю відносять такі види контрольних заходів у ВНЗ
- семестровий залік
 - семестровий диференційований залік
 - семестровий екзамен
 - державна атестація
 - усі види зазначених контрольних заходів
53. Підсумковим контролем, який відносять до контрольних заходів у ВНЗ на завершальному етапі навчання є
- підведення підсумків навчальної роботи студентів протягом семестру
 - державний екзамен
 - державна атестація студента
 - форма підсумкового контролю, що полягає у оцінюванні засвоєння студентами навчального матеріалу на підставі виконання ними завдань і певних видів робіт

захист випускової роботи

54. Процедуру, яку проводить державна екзаменаційна комісія на основі результатів державних іспитів або захисту кваліфікаційної роботи, називають

- акредитацією випускника
- державною атестацією випускника
- сертифікацією випускника
- комунікацією випускника
- кваліфікацією випускника

55. Документом про вищу освіту є

- диплом молодшого спеціаліста
- диплом бакалавра
- диплом спеціаліста
- диплом магістра
- усі перелічені

56. Екстернатна форма навчання – це

- особлива форма навчання, що передбачає самостійне вивчення навчальних дисциплін, складання у вищому навчальному закладі заліків, екзаменів та проходження інших форм підсумкового контролю, передбачених навчальним планом

- нормативний термін навчання за освітньо-професійною програмою підготовки, який встановлюється відповідно до визначеного рівня професійної діяльності
- самостійне вивчення окремих модулів дисциплін з поєднанням аудиторними заняттями
- виконання навчально дослідної індивідуальної роботи з певної дисципліни
- самостійне вивчення визначених викладачем питань з навчальних дисциплін

57. Стислий виклад письмово або у формі публічного виступу змісту книги, наукової роботи, результатів вивчення наукової проблеми доповідь на певну тему, що включає огляд відповідних літературних та інших джерел – це

- курсова робота реферат
- дипломна робота
- повідомлення

58. Основні вимоги до наукової доповіді такі
- інформативність
 - стислість
 - достовірність
 - аргументованість висновків
 - усі перелічені варіанти відповідей правильні
59. Курсова робота – це
- пошукові завдання і проекти, що передбачають індивідуалізацію навчання, розширення обсягу знань студентів, які застосовують у процесі вивчення будь-яких дисциплін
 - індивідуальне завдання навчально-дослідницького чи творчого характеру, яке має на меті поглиблення, узагальнення і закріплення знань студентів із нової навчальної дисципліни, застосування їх під час вирішення конкретного фахового завдання і вироблення вміння самостійно працювати з сучасними інформаційними носіями
 - кваліфікаційне навчально-наукове, самостійне дослідження студента, яке виконується під керівництвом фахівця, на завершальному етапі навчання у вищому навчальному закладі
 - виклад письмово або у формі публічного виступу змісту книги, наукової роботи, результатів вивчення наукової проблеми доповідь на певну тему, що включає огляд відповідних літературних та інших джерел
 - публічне повідомлення на певну тему
60. Кваліфікаційне навчально-наукове, самостійне дослідження студента, яке виконує він на проміжному етапі навчання у вищому навчальному закладі під керівництвом фахівця є
- дипломна робота
 - курсова робота
 - доповідь на певну тему
 - результати вивчення наукової проблеми, що включають огляд відповідних літературних та інших джерел
 - реферат

61. Кваліфікаційне навчально-наукове, самостійне дослідження студента, яке виконується під керівництвом фахівця, на завершальному етапі навчання у вищому навчальному закладі, – це
- дипломна робота

- курсова робота
- доповідь на певну тему
- результати вивчення наукової проблеми, що включають огляд відповідних літературних та інших джерел
- реферат

62. Європейська система перезарахування кредитів – це
- ECTS

- UNEP
- GEF
- IPCC

– Greenpeace

63. Оцінка «добре» за національною шкалою відповідає оцінці за шкалою ECTS

- A
- B, C
- D, E

- FX
- F

64. Кількість балів – менше 60, набраних із дисципліни, відповідають оцінці за шкалою ECTS (незадовільно з можливістю повторного складання)

- A
- B, C
- D, E
- FX
- F

65. Рівень освіти, що є надзвичайно важливим етапом в системі фінансової освіти – це

- дошкільна освіта та виховання
- загальна середня освіта
- професійно-технічна освіта

— усі зазначені рівні

66. Загальна система формальної фінансової освіти в Україні існує на таких рівнях освіти

— дошкільна

— шкільна

— професійно-технічна

— вища

— усі зазначені рівні

67. Освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула базову вищу освіту, поглиблену загальнокультурну підготовку, фундаментальні та спеціальні (професійно-орієнтовані) уміння та знання щодо узагальненого об'єкта праці (діяльності), достатні для виконання типових завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, передбачених для первинних посад у певному виді економічної діяльності – це

- молодший спеціаліст

— бакалавр

— спеціаліст

— магістр

— інтерн

68. Освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі ОКР "бакалавр " здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, має певний досвід їх застосування для вирішення складних професійних завдань та обов'язків (робіт), передбачених для відповідних посад у певній галузі економічної діяльності – це

— молодший спеціаліст

— бакалавр

— спеціаліст

— магістр

— інтерн

69. Освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти, що передбачає здобуття особою повної вищої освіти з відповідної спеціальності на базі ОКР "бакалавр " або ОКР "спеціаліст, у системі вищої освіти, спрямованої на створення умов для творчого розвитку обдарованої

особистості і підготовку фахівців за одним із функціональних напрямів діяльності науково-дослідним (творчим), науково-педагогічним, управлінським – це

- молодший спеціаліст
- бакалавр
- спеціаліст
- магістр
- інтерн

70. Державний нормативний документ, що визначає нормативний термін та нормативну частину змісту навчання за певним напрямом або спеціальністю відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, встановлює вимоги до змісту, обсягу та рівня освіти й професійної підготовки фахівця та передбачає відповідні форми контролю і державної атестації – це

- освітньо-кваліфікаційна характеристика
- освітньо-професійна програма підготовки спеціаліста
- навчальний план
- графік навчального процесу
- галузевий стандарт вищої освіти

71. Відокремлений структурний підрозділ, що створюється з метою забезпечення потреб у фахівцях місцевого ринку праці та наближення місця навчання студентів до їх місця проживання – це

- Відділення
- філія
- факультет
- офіс
- навчальний центр

72. Який орган створюється в обов'язковому порядку у національному вищому навчальному закладі

- адміністративна рада
- педагогічна рада
- Наглядова Рада
- Верховна рада
- Вчена рада

73. Модель професійної підготовки майбутніх фінансистів будуватиметься з урахуванням

- компетентнісної моделі діяльності та освітньо-кваліфікаційної характеристики фінансиста

– комплексної моделі підготовки «бакалаврів», «спеціалістів», «магістрів»

– державних стандартів вищої фінансово-економічної освіти

– комплексної моделі підготовки «бакалаврів»

– комплексної моделі підготовки «молодших спеціалістів», «бакалаврів»

74. Програма навчальної дисципліни визначає

– графік навчального процесу

– інформаційний обсяг дисципліни

– перелік рекомендованих підручників

– перелік методичних матеріалів

– перелік навчальних комп'ютерних програм

75. Багатопрофільний ВНЗ IV рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації широкого спектра природничих, гуманітарних, технічних, економічних та інших напрямів науки, техніки, культури і мистецтв, проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження – це

– коледж

– консерваторія

– інститут

– академія

– університет

76. Тестові завдання, що потребують конструювання відповідей, поділяють

– на завдання у вигляді питальних або стверджувальних речень, зміст яких передбачає коротку й точну відповідь

– на тести на доповнення

– на тести на використання аналогії

– на тести на зміну елементів відповіді

– усі перелічені варіанти відповідей правильні

77. Вищий навчальний заклад – це вищий навчальний заклад, у якому здійснюють підготовку фахівців за напрямами освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, спеціальностями освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліста, магістра

- першого рівня акредитації
- другого рівня акредитації
- третього рівня акредитації
- четвертого рівня акредитації
- третього-четвертого рівня акредитації

78. Документи, що розробляють із кожного напряму підготовки (спеціальності) для різних освітньо-кваліфікаційних рівнів і який є основою оцінювання освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівня громадян незалежно від форм одержання освіти – це

- державні стандарти вищої освіти
- галузеві стандарти вищої освіти
- стандарти вищої освіти ВНЗ
- освітньо-кваліфікаційна характеристика
- освітньо-професійна програма підготовки спеціаліста

79. Процедура визнання спроможності вищого навчального закладу певного типу розпочати освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти та кваліфікації, відповідно до вимог стандартів вищої освіти, а також до державних вимог щодо кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення – це

- ліцензування
- акредитація
- державна атестація
- складання іспиту
- підтвердження сертифікатів

80. ЄКТС дає змогу здійснювати перехід

- студента в межах споріднених напрямів підготовки
- студента в межах гуманітарних напрямів підготовки
- студента в межах технічних напрямів підготовки
- студента з курсу на курс
- студента між ВУЗами

81. У якому році Київський інститут інженерів водного господарства було переведено до Рівного та перейменовано в Український інститут інженерів водного господарства (УІІВГ)

- 1955
- 1957
- 1959
- 1998
- 1992

82. На денній формі навчання сума кредитів за нормативними і вибірковими змістовими модулями за навчальний рік дорівнює - 60

- 80
- 90
- 75
- 82

83. Нормативний термін навчання для освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” на денній формі навчання становить

- 4,5-5
- 1-1,5
- 4 – 4,5

- 5
- 4

84. Зустрічі представників органів студентського самоврядування НУВГП із ректором відбуваються

- Щотижня
- щомісяця
- щосеместру
- протягом навчального року
- в разі виникнення не передбачуваних ситуацій

85. Реферативний огляд – це

- результат вивчення і конспектування чисельних публікацій за певною, достатньо об’ємною, темою дослідження
- результат вивчення і конспектування конкретної публікації за темою дослідження

— виражене ставлення автора до конкретної публікації за темою дослідження

- твір за заданою тематикою
- переказ за певним текстом

86. Складові дослідження необхідно розмістити у порядку

- мета та завдання, предмет, об'єкт, актуальність, методи дослідження, практична цінність, наукова новизна
- актуальність, мета та завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження наукова новизна, практична цінність
- практична цінність наукова новизна, мета та завдання, об'єкт, предмет, актуальність, методи дослідження
- практична цінність наукова новизна, мета та завдання
- об'єкт, актуальність, методи дослідження, практична цінність

87. Найвища форма узагальнення і систематизації знань, що дає цілісне уявлення про закономірності та суттєві зв'язки дійсності, – це

- аргумент
- закон
- теорія
- практика
- досвід

88. Послідовність усіх операцій, що складають загальну систему дій і способів організації соціально-економічного дослідження – це

- технологія дослідження
- методика дослідження
- процедура дослідження
- аналіз дослідження
- результати дослідження

89. Розумова операція, в процесі якої з певної кількості заданих суджень виводиться інше судження, яке певним чином пов'язане з вихідним – це

- умовивід
- науковий факт
- судження
- аргументація
- аналіз

90. Метод дослідження, при якому часткові положення виводяться із загальних, називається

- аналізом
- індукцією
- дедукцією
- математичним аналізом
- результатом

91. Логічний метод проведення теоретичних досліджень містить у собі

- динамічний підхід
- гіпотетичний підхід
- імовірнісний підхід
- системний підхід
- аналітичний підхід

92. Систематичне цілеспрямоване, спеціально організоване сприймання предметів і явищ об'єктивної дійсності, які виступають об'єктами дослідження – це спостереження

- порівняння
- узагальнення
- аналіз

– систематизація

93. Підстава, доказ, які використовуються для обґрунтування, підтвердження чогось – це аргумент

- закон
- теорія
- практика
- доведення

94. Система правил використання методів, прийомів та способів для проведення будь-якого дослідження – це

- технологія дослідження
- методика дослідження
- процедура дослідження
- методологія дослідження

95. Процедура надання вищому навчальному закладу певного типу права провадити освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти та кваліфікації, відповідно до вимог стандартів вищої освіти, а також до державних вимог щодо кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення – це

– ліцензування
акредитація

– державна атестація
– надання сертифікатів
– надання дозволів

96. До наукових ступенів України належать кандидат наук

– академік
– член-кореспондент
– магістр
– старший викладач

97. Поновлення на навчання осіб, які відраховані з вищих навчальних закладів, здійснюється під час

– навчального семестру
– іспитової сесії
канікул

– виробничої практики
– навчальної практики

98. Який характер мають рішення органів студентського самоврядування дорадчий характер

– виконавчий характер
– наглядовий характер
– вирішальний характер
– немає правильної відповіді

99. У якому році університету було надано статус Української державної академії водного господарства (УДАВГ) 1995

– 1998

- 1999
 - 1992
 - 2002
100. Перші заклади вищої освіти в Україні з'явилися у
- X ст
 - XVI ст
 - XVIII ст
 - XX ст
 - IX ст
101. У якому столітті з'явилися перші навчальні заклади вищої освіти в Україні
- X ст
 - XVI ст
 - XVIII ст
 - XX ст
 - XV ст
102. Першим вищим навчальним закладом в Україні вважається
- Києво-Могилянська академія
 - Київський державний університет
 - Острозький колегіум (школа)
 - Львівський університет
 - вірної відповіді немає
103. Можливими формами навчання у вишах є
- заочна, денна, додаткова
 - заочна, денна, дистанційна
 - заочна, денна, дистанційна, очно-заочна, екстернат
 - заочна, денна, дистанційна, очно-заочна, екстернат, додаткова
 - заочна, денна
104. Освітньо-кваліфікаційні рівні, за якими ведеться підготовка фахівців у вишах України, називаються
- молодший спеціаліст, магістр
 - молодший спеціаліст, бакалавр, магістр
 - бакалавр, магістр, спеціаліст
 - магістр, спеціаліст

бакалавр, молодший спеціаліст

105. Вкажіть правильно визначені освітні рівні

- повна вища освіта
- неповна вища освіта, базова вища освіта
- неповна вища освіта, повна вища освіта, базова вища освіта
- базова вища освіта
- неповна вища освіта

106. Освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула базову вищу освіту, фундаментальні та спеціальні уміння та знання щодо загального об'єкта праці (діяльності), достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді діяльності –це

- бакалавр

— магістр

— спеціаліст

— молодший спеціаліст

— вірної відповіді немає

107. Освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності - це

— Бакалавр

— магістр

— спеціаліст

— молодший спеціаліст

— вірної відповіді немає

108. В Україні є такі рівні акредитації вищих навчальних закладів - I, II, III, IV

— III, IV

— I, II, III

— II, III, IV

— вірної відповіді немає

109. Скільки рівнів акредитації вищих навчальних закладів є в Україні

- 3
- 5
- 4
- 2
- 6

110. В Україні діють такі типи вищих навчальних закладів

- університет, філіал, консерваторія
- університет, інститут, академія
- університет, інститут, академія, обсерваторія
- університет, інститут, академія, консерваторія
- вірної відповіді немає

111. Кредитно-модульна система – це

- форма організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій та використання залікових одиниць – залікових кредитів

– різноманітні види індивідуальної та колективної діяльності студентів, які здійснюються ними на навчальних заняттях або в поза аудиторний час за завданнями викладача

– форма навчального заняття, за якої студент під керівництвом викладача проводить природничі або імітаційні експерименти

– форма заняття, за якої студент під керівництвом студента проводить природничі або імітаційні експерименти

– вірної відповіді немає

112. Модуль – це

- задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (ОПП) навчальної дисципліни, практики, державної атестації

– форма навчального заняття, за якої студент під керівництвом викладача проводить природничі або імітаційні експерименти

– форма заняття, за якої студент під керівництвом студента проводить природничі або імітаційні експерименти

– види навчальної діяльності студенти, що формують компетенції

– вірної відповіді немає

113. Етапи самовиховання особистості такі

- самопізнання, планування самовиховання, реалізація програм самовиховання, контроль і регуляція самовиховання
- самопізнання, реалізація програм самовиховання, контроль і регуляція самовиховання
- самопізнання, планування самовиховання, реалізація програм самовиховання
- планування самовиховання, реалізація програм самовиховання, контроль і регуляція самовиховання
- вірної відповіді немає

114. Самоспостереження, самоаналіз, самооцінка – це етапи

- самопізнання
- самоосвіти
- саморегулювання
- самодисципліни
- вірної відповіді немає

115. Реалізація програми самовиховання – це етап самовиховання, який включає такі компоненти

- самопереконування, самонавіювання, самозаохочення, самосуд, самонаказ
- самонавіювання, самозаохочення, самосуд, самонаказ
- самопереконування, самонавіювання, самосуд, самонаказ
- вірної відповіді немає самопереконування, самонавіювання

116. Контроль і регуляція самовиховання – це етап самовиховання, що включає такі компоненти

- самоконтроль, самозвіт
- самоконтроль, самозобов'язання, самозвітсамоконтроль, самозобов'язання, самозвіт, самоосуд
- самозобов'язання, самозвіт, самоосуд
- самозвіт, самоосуд

117. Виступ студента на семінарському занятті має містити такі елементи

- вступ, глибоке та добре аргументоване висвітлення питання, узагальнення, висновки
- глибоке та добре аргументоване висвітлення питання, узагальнення, висновки

- вступ, глибоке та добре аргументоване висвітлення питання
 - вступ, узагальнення, висновки
 - вірної відповіді немає
118. Науковим дослідженням є
- реферат
 - відповідь
 - конспект лекцій
 - конспект практичних
 - всі відповіді вірні
119. Формами наукової роботи є
- доповідь
 - стаття
 - виступ
 - тези
 - всі відповіді вірні
120. Різні види моделювання, вивчення й аналіз реальних документів, програм, ділових ігор, практична допомога установам здійснюється
- у студентських наукових гуртках
 - у студентських проблемних лабораторіях
 - на лекційних заняттях
 - на практичних заняттях
 - всі відповіді вірні
121. Форми організації науково-дослідної діяльності студентів такі
- наукові гуртки, лабораторії
 - наукові гуртки, лабораторії, спецкурси
 - наукові гуртки, лабораторії, спецкурси, лекції
 - наукові гуртки, лабораторії, спецкурси, доповіді
 - всі відповіді вірні
122. Не є формою наукової роботи
- Доповідь
 - конспект студента
 - виступ
 - тези

— вірної відповіді немає

123. Правильним є твердження, що

- бібліотека ВНЗ надає студентам необхідні підручники, методичну допомогу й інші навчальні та методичні матеріали

— бібліотека ВНЗ надає студентам необхідні підручники

— бібліотека ВНЗ надає студентам необхідні методичні матеріали

— бібліотека ВНЗ надає студентам необхідні сучасні модні журнали

— всі відповіді вірні

124. Зміст педагогічної освіти з відповідних спеціальностей для різних освітньо-кваліфікаційних рівнів визначається

- галузевими стандартами вищої педагогічної освіти та стандартом вищої освіти вищого навчального закладу і, враховуючи її особливості, передбачає фундаментальну, психолого-педагогічну, методичну, інформаційно-технологічну, практичну і соціально-гуманітарну підготовку педагогічних і науково-педагогічних працівників

— фундаментальною, психолого-педагогічною, методичною, інформаційно-технологічною, практичною і соціально-гуманітарною підготовкою педагогічних і науково-педагогічних працівників

— галузевими стандартами вищої педагогічної освіти

— державними стандартами вищої педагогічної освіти

— вірної відповіді немає

125. Гаудеамус – це

- студентський гімн

— студентський гурток

— студентський гуртожиток

— студентський конспект

— студентський прапор

126. Студентський гімн має міжнародну назву

— Соціум

— Гаудеамус

— Кампус

— Альмамагір

— Каламбур

127. Право на освіту громадян закріплено в

- законі України «Про вищу освіту»
- законі України «Про освіту»
- Конституції України
- закон України «Про підприємництво»
- вірної відповіді немає

128. Правильним є твердження про те, що студентське самоврядування здійснюється на рівні

- студентської групи
- студентської групи, інституту, гуртожитку, студентського містечка, структурних підрозділів вищого навчального закладу та вишу загалом
- студентської групи, факультету, гуртожитку, міста, району, області, структурних підрозділів вищого навчального закладу та вишу загалом
- студентської групи, інституту, гуртожитку
- інституту

129. Органи студентського самоврядування існують у таких формах - сенат, парламент, студентська навчальна частина, студентські деканати, студентське братство

- сенат, парламент, бюро, консиліум, студентське братство, комюніке
- консиліум, студентське братство, засідання, комюніке
- сенат, парламент
- студентське братство, комюніке

130. Що таке ECTS

- Європейська система кредитів
- Європейська кредитно-трансферна система, як засіб покращення визнання освіти для навчання за кордоном
- Система кредитів, що відводяться для вивчення курсів в аудиторіях
- Об'єм годин, що відводиться на самостійне вивчення матеріалу дисципліни
- вірної відповіді немає

131. Який і коли був заснований перший вищий заклад освіти в Україні

- Львівський університет –1661 рік
- Києво-Могилянська академія –1701 рік
- Києво-Могилянська колегія –1632 рік
- Харківський університет –1809 рік
- вірної відповіді немає

132. Чи є відмінність між “модулем” та “змістовим модулем” курсів

- немає
- “змістовий модуль” складається з “модулів”
- “модуль” –це частина програми навчальної дисципліни що поєднана з різними формами занять (лекціями, практичними та ін) і складається із “змістових модулів” (одна або декілька тем)
- є відмінність, яка полягає в кількості годин, відведених на самостійну роботу студента
- вірної відповіді немає

133. Що таке „змістовий модуль”

- система навчальних елементів навчальної дисципліни, що поєднана з ознакою відповідності певній темі і які засвоюються за допомогою відповідних методів навчання
- автономний навчальний матеріал, призначений для засвоєння елементарної одиниці знання або уміння
- обсяг навчального навантаження студента
- задокументована завершена частина програми навчальної дисципліни

– вірної відповіді немає

134. Що таке „академічна довідка студента”

- „залікова книжка”
- додаток до диплома
- документ, що містить інформацію про навчальні досягнення та освітню і професійну
- кваліфікацію студента за шкалою успішності як національною, так і ECTS
- документ, що містить інформацію про навчання студента
- вірної відповіді немає

135. До першого рівня акредитації відносяться навчальні заклади
- Технікум, училище, інші, порівняні до них, вищі навчальні заклади
 - Коледж, інші, порівняні до нього, вищі навчальні заклади
 - Залежно від результатів акредитації
 - Університет, інститут, академія, консерваторія
 - вірної відповіді немає
136. До другого рівня акредитації відносяться навчальні заклади
- Технікум, училище, інші, порівняні до них, вищі навчальні заклади
 - Коледж, інші, порівняні до нього, вищі навчальні заклади
 - Залежно від результатів акредитації
 - Університет, інститут, академія, консерваторія
 - вірної відповіді немає
137. До третього рівня акредитації відноситься
- Вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста
 - Вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста та за напрямками підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра
 - Вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за напрямками освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, а також за окремими спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня магістра
 - Вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за напрямками освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, спеціальностями освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліста, магістра
 - вірної відповіді немає
138. До четвертого рівня акредитації відноситься
- Вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

— Вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста та за напрямками підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра

— Вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за напрямками освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, а також за окремими спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня магістра

— Вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців за напрямками освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, спеціальностями освітньо-кваліфікаційних рівня магістра

— вірної відповіді немає

139. Структурними підрозділами вищого навчального закладу третього і четвертого рівнів акредитації є

— Кафедри, факультети, інститути, філії, бібліотека тощо

— Наукові, навчально-наукові, науково-дослідні та науково-виробничі інститути

— Кафедри, факультети, інститути, філії, бібліотека, наукові, навчально-наукові, науководослідні та науково-виробничі інститути

— Відділення і предметні (циклові) комісії

— вірної відповіді немає

140. Додаток до диплома –це

— перелік оцінок

— еквівалент диплома (його копія англійською мовою)

— документ, що гарантує автоматичне визнання кваліфікації

— документ, що поліпшує міжнародне професійне й академічне визнання спеціальності

— всі відповіді вірні

141. Безперервна освіта охоплює людей

— починаючи знаймолодших і закінчуючи найстарішими

— починаючи зі шкільного віку і закінчуючи отриманням високої кваліфікації

— починаючи з навчання у ВНЗ і закінчуючи отриманням наукового ступеня

— починаючи закінченням ВНЗ і закінчуючи найстарішими

- вірної відповіді немає
142. Академічна мобільність —це
- переміщення людей за межамивласної країни в пошуках знаньчи кваліфікованої роботи
 - обмін знаннями і досвідом
 - пошук і залучення до роботи талановитих науковців
 - зближення освітніх систем Європи
 - всі відповіді вірні
143. Залученню іноземних студентів на навчання у ВНЗ сприяє
- престиж вищої освіти країни
 - рівень економіки країнистатус вищого навчального закладу
 - розвиток дружніх стосунків між країнами
 - вірної відповіді не має
144. Вища освіта України має
- 2 кваліфікаційні рівні
 - 3 кваліфікаційні рівні
 - 4 кваліфікаційні рівні
 - 5 кваліфікаційних рівнів
 - 1 кваліфікаційний рівень
145. Привабливість вищої освіти України вимірюється
- кількістю іноземних студентів
 - кількістю ВНЗ III–IV рівнів акредитації
 - діяльністю МОН України
 - співвідношенням ціни і якості освіти
 - вірної відповіді немає
146. Шкала оцінювання знань студента за ECTS є
- п'ятибальною –стобальною
 - семибальною –стобальною
 - дванадцятибальною
 - стобальною
 - вірної відповіді немає
147. До якого рівня акредитації відносяться технікум, училище, інші прирівняні до них вищі навчальні заклади
- I рівень

- II рівень
- III рівень
- IV рівень
- V рівень

148. До якого рівня акредитації відносяться коледжі, інші прирівняні до нього вищі навчальні заклади

- I рівень
- II рівень
- III рівень
- IV рівень
- V рівень

149. До якого рівня акредитації відносяться інститути, консерваторії

- I рівень
- II рівень
- III рівень
- IV рівень
- V рівень

150. До якого рівня акредитації відносяться інститутт, консерваторії, академії, університети

- I рівень
- II рівень
- III рівень
- IV рівень
- V рівень

151. До самостійної роботи студента не належить така форма роботи

- лекція
- семінар
- практична робота
- дипломна робота
- всі відповіді вірні

152. Триступенева система контролю якості освіти включає такі види контролю

- поточний, модульний, підсумковий

Національний університет
водного господарства
та природокористування

- поточний, підсумковий, ректорський
- поточний, підсумковий, міністерська перевірка
- поточний, модульний, ректорський
- підсумковий, ректорський, міністерська перевірка

153. Вищому навчальному закладу на конкурсних засадах Кабінетом Міністрів України надається статус дослідницького університету в строком на

- п'ять років
- шість років
- сім років
- чотири роки
- три роки

154. На скільки років Кабінет Міністрів України надається статус дослідницького університету вищому навчальному закладу на конкурсних засадах

- 5
- 8
- 4
- 7
- 3

Національний університет
водного господарства
та природокористування

155. Форма організації навчального процесу, призначена для викладення теоретичного матеріалу це

- семінар
- практичне заняття
- лекція
- лабораторна робота
- вірної відповіді немає

156. Форма організації навчального процесу, на якій студенти під керівництвом викладача шляхом виконання певних відповідно сформульованих завдань закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають вмій та навичок їх практичного застосування це

- семінарське заняття
- практичне заняття
- лабораторне заняття

— конференція

157. Форма організації навчального процесу, на якій студент під керівництвом викладача проводить натурні або імітаційні експерименти чи дослідження з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень це

— семінарське заняття

— практичне заняття

— лабораторне заняття

— лекція

— конференція

158. Форма організації навчального процесу, на якій викладач організує дискусію з попередньо визначених проблем це

- семінарське заняття

— практичне заняття

— лабораторне заняття

— лекція

— конференція

159. Творче індивідуальне завдання, яке передбачає розробку сукупності документів, та є творчим або репродуктивним розв'язанням конкретної задачі щодо об'єктів діяльності фахівця, виконаним студентом самостійно під керівництвом викладача згідно із завданням, на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь це

- курсова робота

— індивідуальне завдання

— дипломна робота

— реферат

— вірної відповіді немає

160. Мінімальна облікова одиниця навчального часу це

- академічна година

— навчальний день

— навчальний тиждень

— пара

— вірної відповіді немає

161. Складова частина навчального часу студента, який закінчується підсумковим семестровим контролем це

- навчальний семестр
- навчальний курс
- навчальний рік
- навчальний процес
- вірної відповіді немає

162. Згідно Закону України «Про вищу освіту» наголошується, що робочий час науково-педагогічних працівників становить

- 32 години на тиждень
- 36 годин на тиждень
- 44 години на тиждень
- 28 годин на тиждень
- 56 годин на тиждень

163. Вищі навчальні заклади, що успішно пройшли акредитаційну експертизу, отримують сертифікат про акредитацію напрямку, спеціальності або вищого навчального закладу, термін дії якого не може перевищувати

- 5 років
- 7 років
- 10 років
- 4 років
- вірної відповіді немає

164. Ректором Національного університету водного господарства та природокористування є

- Савіна НБ
- Сорока ВС
- Мельник ЛВ
- Мошинський ВС
- Валюх АМ

165. Завідувач кафедри фінансів і економіки природокористування Національного університету водного господарства та природокористування є

- Савіна НБ
- Сорока ВС

Національний університет
водного господарства
та природокористування

- Мельник ЛВ
- Кушнір НБ
- Валюх АМ

166. Завідувач кафедри економіки підприємства Національного університету водного господарства та природокористування є

- Савіна НБ
- Сорока ВС
- Мельник ЛВ
- Кушнір НБ
- Позняковська НМ

167. Директор навчально – наукового інституту економіки та менеджменту Національного університету водного господарства та природокористування є

- Савіна НБ
- Сорока ВС
- Мельник ЛВ
- Ковшун Н.Е.
- Позняковська НМ

168. Директор навчально – наукового інституту будівництва та архітектури Національного університету водного господарства та природокористування є

- Макаренко РМ
- Сорока ВС
- Мельник ЛВ
- Валюх АМ
- Позняковська НМ

169. Директор навчально – наукового інституту права Національного університету водного господарства та природокористування є

- Макаренко РМ
- Цимбалюк ВІ
- Мельник ЛВ
- Валюх АМ
- Позняковська НМ

Національний університет
водного господарства
та природокористування

170. Директор інституту післядипломної освіти Національного університету водного господарства та природокористування є

- Макаренко РМ
- Цимбалюк ВІ
- Мельник ЛВ
- Валюх АМ
- Маланчук ЗР

Національний університет
водного господарства
та природокористування